vergadering **C141**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

van 1 februari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het advies van de Hoge Gezondheidsraad met betrekking tot de vierde coronaprik
– 1432 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vierde coronaprik voor mensen met immuniteitsstoornissen
– 1447 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissing van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid over de vierde coronaprik voor personen met een immuniteitsprobleem
– 1467 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de energiekosten in de kinderopvang
– 1441 (2021-2022) 10

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de opvolgkamer bij de Antwerpse familierechtbank voor ouders die in ruzie uit elkaar gaan
– 1472 (2021-2022) 12

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over vrijwilligers in de coronavaccinatiecentra
– 1444 (2021-2022) 15

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over arbeidsmigratie van zorgpersoneel
– 1446 (2021-2022) 21

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bevindingen in de veertiende armoedebarometer
– 1496 (2021-2022) 26

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vermeende wantoestanden bij een woonzorgactor in Frankrijk die ook in Vlaanderen actief is
– 1506 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het boek 'Les Fossoyeurs' met onthullingen over de commerciële zorgsector, dat voor veel ophef zorgt
– 1549 (2021-2022) 31

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het onderzoeksrapport over binnenlandse adoptie van de Vlaamse Ombudsdienst
– 1513 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het vervolgrapport over binnenlandse adoptie van de Vlaamse Ombudsdienst
– 1519 (2021-2022) 43

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inkorting van de duur van het herstelcertificaat
– 1512 (2021-2022) 51

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een laagdrempelig aanspreekpunt voor administratieve begeleiding bij rouw
– 1535 (2021-2022) 53

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de behoefte aan extra sensibilisering, preventie en hulpverlening voor gokkers
– 1565 (2021-2022) 57

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het advies van de Hoge Gezondheidsraad met betrekking tot de vierde coronaprik – 1432 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vierde coronaprik voor mensen met immuniteitsstoornissen – 1447 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de beslissing van de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid over de vierde coronaprik voor personen met een immuniteitsprobleem – 1467 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De Hoge Gezondheidsraad adviseert om iedereen met een verzwakt immuunsysteem een vierde dosis van het coronavaccin te geven. Het gaat meer bepaald over mensen met kanker, auto-immuunziektes of een andere aandoening.

Opvallend is dat de voorzitter van de taskforce de drie dosissen een basisvaccinatie noemt. De vierde prik wordt gezien als een boosterprik. Naar verluidt zou de vierde prik op korte termijn worden gestart.

Minister, welke groepen zullen worden uitgenodigd voor een vierde prik? Wanneer zullen die mensen worden uitgenodigd voor een vierde prik? Wat vindt u van de verklaring van de voorzitter van de taskforce die de drie vaccins beschouwt als een basisvaccinatie terwijl we toch weten dat het effect van de derde prik begint te verwateren vanaf tien weken? Hoe groot is de kans dat de gehele bevolking een vierde prik zal krijgen ?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Eind januari hebben we vernomen dat er groen licht is voor de vierde prik voor mensen met immuniteitsstoornissen. Het gaat over mensen met een verzwakt immuunsysteem. Zij zullen een vierde prik aangeboden krijgen. In totaal gaat het over zo'n 300.000 mensen.

Mijn vraag is natuurlijk al een beetje achterhaald, want ondertussen is er al meer nieuws naar buiten gekomen. Wat is de timing die vooropgesteld zal worden om die mensen een vierde prik te kunnen geven? Wanneer zullen de eerste uitnodigingen voor de vierde prik verstuurd worden? Een belangrijke vraag die de vaccinatiecentra op dat moment hadden en nog hebben: wat is de impact van deze beslissing op hun timing? Nog een belangrijke vraag die momenteel nog altijd leeft bij mensen: zal er ook nog advies gevraagd worden over de noodzaak van een vierde prik voor de rest van de volwassen bevolking? Met andere woorden: zal er nog een vierde prik voor de hele bevolking komen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord

Lorin Parys (N-VA): Ik ga de intro van mijn vraag skippen, aangezien de collega's die al goed voor hun rekening hebben genomen.

Ik heb dezelfde vragen als de collega's. Wanneer zullen de uitnodigingen verstuurd worden? Heeft dat een impact op het openhouden van de vaccinatiecentra? Er wordt momenteel ook onderzocht of een vierde dosis nodig is voor ouderen. Wanneer is daar meer duidelijkheid over? Nu de pandemie stilaan endemisch lijkt te worden, is het interessant om te beginnen kijken of er een vast vaccinatieschema opgesteld kan worden, zoals we dat ook bij de griep hebben. Wat is hier de stand van zaken? Komt dat op de agenda van een van de volgende interministeriële conferenties (IMC's)?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de uitnodigingen voor de vierde prik voor patiënten met een immuniteitsstoornis worden verstuurd vanaf 8 februari.

De huidige maximale prikcapaciteit van al onze vaccinatiecentra bedraagt 600.000 prikken per week. De omvang van deze bijkomende doelgroep bedraagt ongeveer 300.000 personen. Dit betekent dus dat de vaccinatie van deze personen kan worden afgewerkt zonder significante impact op de planning.

Wanneer er een advies komt omtrent de noodzaak van een extra boosterprik voor ouderen, en of dit dan voor alle 65-plussers of bijvoorbeeld enkel voor de plus 85-jarigen zou zijn, is nog niet duidelijk.

Het is nu nog te vroeg om al te kunnen spreken van een endemische infectieziekte waaraan een vast vaccinatieschema kan worden gekoppeld. Veel hangt ook af van hoe het covidvirus zich verder ontwikkelt. Dat maakt het lastig om betrouwbare voorspellingen te maken voor de komende periode.

Er is nog geen timing voor een vierde prik vooropgesteld, aangezien er nog geen advies is voor een tweede boosterprik voor bepaalde groepen. Pas als dat advies er is, zullen we een exacte timing voor de vaccinatiecentra in kaart kunnen brengen.

Wat betreft een vierde prik voor de rest van de volwassen bevolking, zal er een advies gevraagd worden aan de Hoge Gezondheidsraad om te bekijken of en zo ja wanneer bepaalde doelgroepen een tweede boosterprik nodig hebben.

Voorlopig worden de mensen met een immuunstoornis vanaf 12 jaar uitgenodigd. Voor hen gaat het eigenlijk niet om een vierde prik, maar om een eerste boosterprik.

Bij vaccinaties wordt vaak gesproken over basisvaccinatie en boostervaccinatie. Ook bij de vaccinatie van kleine kinderen is dat zo. Voor het hexavalent vaccin is dit drie vaccins onder de leeftijd van 1 jaar en dan een boostervaccinatie na de leeftijd van 1 jaar met een interval van minstens zes maanden tussen de laatste basisvaccinatie en de boostervaccinatie. Op 6 jaar wordt dan weer voor een deel van de in het hexavalent vaccin opgenomen componenten een nieuwe booster gegeven.

Voor de COVID-19-vaccinatie kan dit ook zo worden gezien. Men krijgt een bepaald aantal vaccins om de immuniteit tot een bepaald niveau te krijgen. Daarna gaat men boosteren op basis van het afnemen van de immuniteit. Voortschrijdend inzicht zal bepalen of en wanneer het nodig is om de bevolking of delen van de bevolking op bepaalde tijdstippen te boosteren.

Dit was voor het COVID-19-vaccin al een eerste keer nodig twee maanden geleden met het Janssenvaccin tot vier maanden en met AstraZeneca, Pfizer of Moderna na de basisvaccinatie. Voortschrijdend inzicht zal uitwijzen wanneer het nodig is om de bevolking of delen van de bevolking op bepaalde tijdstippen te boosteren.

Hoe groot de kans is dat de gehele bevolking een vierde prik zal krijgen, is vandaag heel moeilijk in te schatten. Dat hangt af van verschillende factoren, waaronder

het circulerende COVID-19-virus, de daling van de immuniteit van de personen enzovoort.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Is dat advies ondertussen al gevraagd? Zo ja, wanneer kunnen wij dat verwachten? Het is heel belangrijk dat we dat allemaal op korte termijn doen, omdat de vaccinatiecentra op hun einde lopen. Nu zullen die 300.000 personen bijkomend gevaccineerd worden met de vierde prik. U zegt zelf dat het geen significant verschil zal maken voor de planning. Dan is mijn vraag wat er ondertussen met die vaccinatiecentra zal gebeuren. Als dat advies negatief is of wanneer dat advies zegt dat het best in het najaar gebeurt, zoals het griepvaccin, waar we hoogstwaarschijnlijk naar evolueren, gaan de vaccinatiecentra dan tijdelijk sluiten of worden die definitief gesloten? Is men van plan om dat dan in het reguliere systeem, dus door de huisartsen, te laten zetten? Is daar al meer informatie over?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Het is goed dat vanaf volgende week de uitnodigingen kunnen worden verstuurd. Het houdt de vaccinatiecentra bezig. Ik heb toch dezelfde bezorgdheid als mijn collega. Ik heb zelf ook een vaccinatiecentrum in mijn gemeente. Daar leeft de vraag hoe de toekomst van het centrum eruitziet. Er zijn contracten aangegaan voor huur en dergelijke. Mensen willen weten wat er de komende weken gaat gebeuren. Wij plannen nu nog een aantal vaccinatiedagen voor kinderen maar we zien ook dat de opkomst begint te dalen. De meeste mensen hebben hun booster gehad, wat uiteraard goed nieuws is. Maar wat met de toekomst?

Minister, begrijp ik het goed dat er nog een advies zal worden gevraagd voor de vaccinatie van de brede bevolking of komt dat automatisch later aan bod in functie van de viruscirculatie, of gaat dat d'office al op korte termijn worden gevraagd zodat er op kortere termijn duidelijkheid zal zijn of er een vierde prik zal komen voor de bredere bevolking of niet?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik sluit me aan bij de vragen die mijn collega's al hebben gesteld. Die herhaal ik niet.

Minister, aan welke criteria moet je voldoen om gekwalificeerd te worden als persoon met een zwak immuunsysteem en dus in aanmerking te komen voor een vierde prik? Is dat duidelijk? Zijn die criteria vastgelegd? Kunnen we die ergens vinden?

Mijn tweede bijkomende vraag gaat natuurlijk over het debat dat we vorige week in de plenaire vergadering hebben gehad over de boosterprik voor de min 18-jarigen. Het European Medicines Agency (EMA) heeft nog altijd geen beslissing genomen. Italië en Oostenrijk blijven voorlopig bij hun beslissing om die wel te vragen. Bij ons is die niet beschikbaar. De Hoge Gezondheidsraad, die u advies gevraagd hebt, heeft gezegd dat hij nog geen advies kan geven omdat er nog onvoldoende data beschikbaar zijn. Gisteren ging de vaccinatietaskforce samenkomen en een voorstel van beslissing formuleren, maar dat is niet gebeurd. Dus is de vraag wat daar de stand van zaken is. Wat kunt u ondernemen in deze materie om toch tot een advies te komen en dan eventueel ook Europees te kijken of er met die landen te praten valt?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, het slagen van de vaccinatiecampagne staat of valt met het draagvlak bij de brede bevolking. Gelukkig hadden we voor de twee eerste prikken, de basisvaccinatie, in Vlaanderen een groot draagvlak en hebben we dat prachtige resultaat neergezet. Maar nu komt de boosterprik. Ik heb de cijfers er nog eens op nagekeken en daarvoor is er al wat minder draagvlak. Veel mensen, waarschijnlijk iedereen, hebben ondertussen iemand in hun kennissenkring die een boosterprik heeft gehad maar die ondertussen toch al COVID-19 heeft gehad. Het zijn echter geen geïsoleerde gevallen. We spreken nu over een vierde prik voor de kwetsbaren, voor mensen met een verzwakt immuunsysteem. In één beweging wordt erbij gezegd dat die drie prikken eigenlijk de basisvaccinatie zijn en de vierde prik de booster is. U hebt dat daarnet in uw antwoord gelukkig niet gedaan, want dat zorgt enkel maar voor verwarring. Minister, u zult het ongetwijfeld met mij eens zijn dat zo een woordspelletje, zo een ballonnetje oplaten, geen goede basis is voor het vertrouwen in het vaccin en de campagne want we stellen nu al vast dat er minder boosters dan basisvaccinaties worden gezet. We hebben doorheen de volledige coronapandemie al een paar keer gevraagd of u ervoor kunt zorgen dat er uit één mond wordt gesproken en dat de minister de communicatie daarvan in handen wil nemen en deze bewaken om het draagvlak voor de vaccinatiecampagne te behouden.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Voorzitter, bij het begin van mijn tussenkomst zou ik toch nog eens willen herhalen dat het niet per se gaat over het effect op het al dan niet krijgen van corona maar over de zware ziekte en het eventueel overlijden, waar het grote effect van de vaccinatie natuurlijk zit. Ik volg collega De Reuse wel als hij zegt dat alles staat of valt met het vertrouwen dat mensen hebben in onze campagne en de planmatigheid ervan. Minister, het is wat moeilijk, en ik weet dat ik misschien niet het onmogelijke moet vragen aan u en uw federale collega's, maar we hebben toch een stukje voorspelling nodig over wat er het komende jaar zal komen. We moeten zien dat we niet van het ene naar het andere hollen, want je zult zien dat bij elke improviserende stap die erbij komt, het draagvlak en de vragen die opduiken alleen maar harder naar voren komen.

Wat betreft de bredere aanpak denk ik dat het hoog tijd wordt om uw strategie bloot te leggen over hoe u dit wilt inkantelen in het reguliere systeem. Wilt u dat dit jaar nog doen, eventueel in het najaar, of plant u dat pas te doen vanaf 2023? Dat is zeer belangrijk.

De World Health Organization (WHO) zegt heel duidelijk dat we ons niet uit deze crisis kunnen boosteren. De vraag hoe we dat dan wel gaan doen, komt dan boven.

Ten slotte sluit ik me aan bij de vraag van collega Parys. Ik heb begrepen dat er morgen een IMC is over het thema van de derde prik bij 12- tot 17-jarigen. De adviezen zijn op dit moment zeer duidelijk. Het is natuurlijk een zeer vervelende boodschap om te brengen. Hoe positioneert u zich richting de IMC? Op welke manier wilt u daar een antwoord op formuleren zonder de geloofwaardigheid en het vertrouwen in de vaccinaties te ondergraven?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wat het vertrouwen in de booster betreft, vind ik dat dat reuze meevalt als je kijkt naar hoeveel mensen er geboosterd zijn. 80 percent van de Vlamingen heeft zich laten boosteren. Wij zijn daarmee koploper in Europa. Ik denk dat wat het vertrouwen betreft het toch wel snor zit.

Maar we moeten natuurlijk met twee woorden blijven spreken. Ik begrijp heel veel vragen die u gesteld hebt, alleen kan ik vandaag nog niet op alle vragen antwoorden. Ik maak het concreet. Als de vraag wordt gesteld of ik dat ga inkantelen in

het reguliere systeem, dan is dat geen van de pistes die wij hebben. We hebben verschillende pistes die we bewandelen, maar om dat de kunnen doen, hebben we unidosisvaccins nodig. Als u zich laat vaccineren voor het griepvirus, dan is dat een unidosis en is dat ook geen ingevroren vaccin.

Men is daarmee bezig, maar dat heb ik al een paar keer in deze commissie geantwoord. Dat ik dat al een aantal keer heb moeten zeggen zonder dat ik daar progressie in heb kunnen maken, komt natuurlijk omdat degenen die daar onderzoek naar doen en dat proberen gedaan te krijgen, wetenschappers en farmaceutische bedrijven, daar tot nu toe nog niet aan toegekomen zijn. Hetzelfde geldt voor vaccins die eventueel aangepast zijn aan nieuwe varianten. De vraag of dat voor iedereen zal zijn of voor bepaalde groepen, is een zeer begrijpelijke vraag. In uw plaats zou ik precies dezelfde vraag stellen, maar ik hoop dat u het mij niet kwalijk neemt dat ik daar nog geen antwoord op kan geven, omdat de experten, de wetenschappers en de bedrijven daar ook nog geen antwoord op hebben gegeven.

Wij zijn verschillende scenario's aan het voorbereiden, ook een scenario rond het tijdelijk sluiten en heractiveren van vaccinatiecentra. We zullen dat ook aan de regering voorleggen. Ik begrijp zeer goed de vraag dat de vaccinatiecentra willen weten waaraan en waaraf. U weet dat de financiering alleszins doorloopt tot eind april.

Wij hebben heel concreet adviezen gevraagd rond de 65-plussers of eventueel ouderen, zoals ik in mijn antwoord heb gezegd. Er is nog geen algemeen advies gevraagd over de globale bevolking. Ik denk dat we eerst deze adviezen moeten kennen, want het feit dat men daar nog altijd geen antwoord op heeft gegeven, ligt aan het gebrek aan data.

Er is inderdaad ook gerefereerd aan het advies van de Hoge Gezondheidsraad. We hebben dat advies gevolgd, namelijk advies gevraagd aan de taskforce vaccinatie. Die heeft daar reflecties over en die zullen wij morgenvroeg om 8 uur op de IMC bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Er zijn nog veel onduidelijkheden. Ik begrijp dat het geen evidentie is, maar het is toch wel heel belangrijk, niet alleen ten aanzien van de vaccinatiecentra maar ook ten aanzien van de algemene bevolking, om enig zicht te krijgen op wat er mogelijk te wachten staat en op een plan van aanpak voor misschien op termijn een inkanteling in het reguliere systeem.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw bijkomende antwoorden. We moeten nog een aantal zaken uitklaren. Van de adviezen die gevraagd zijn, zullen we zeker het resultaat afwachten. We kunnen daar niet op vooruitlopen. We zijn nu bezig met een goede boostercampagne. Die hebben de vaccinatiecentra goed aangepakt en ze zijn die nu aan het afwerken. Laat ons zeker vooruitkijken en wachten wat de adviezen zullen geven zodat we daar snel op kunnen inspelen. Zodra de adviezen er zijn, wordt het natuurlijk zaak om goed te kunnen informeren en de vaccinatiecentra snel duidelijkheid te kunnen geven over het verdere verloop.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, dank u wel. Het is inderdaad belangrijk dat we nadenken over de toekomst en dat we daar niet te lang mee wachten, omdat heel veel mensen op een antwoord wachten om zich te kunnen organiseren.

Wat betreft de taskforce vaccinatie was mijn vraag wat de mijmeringen van deze taskforce zijn die morgen besproken zullen worden op het IMC. Daar heb ik jammer genoeg geen antwoord op gekregen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de energiekosten in de kinderopvang
– 1441 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De compensatieregeling voor kinderopvanglocaties in Vlaanderen die inkomstenverlies lijden omdat ze vanwege de coronacrisis dicht moeten of omdat er door quarantaine minder kinderen komen, wordt verlengd. Dat is een goede zaak. Net als de voorgaande jaren kunnen de kinderopvanglocaties maandelijks een compensatie aanvragen. Dat betekent dat ouders die hun kinderen niet naar de opvang brengen, vanwege isolatie of quarantaine van het kind of een gezinslid of voor de buitenschoolse opvang wegens verplicht telewerk, niet hoeven te betalen; er worden ook geen respijtdagen afgetrokken. De compensatieregeling geldt tot maart en zal nadien opnieuw geëvalueerd worden. Vlaanderen trekt hiervoor 8,2 miljoen euro uit. De Vlaamse Regering besliste eind 2021 ook al dat de kinderopvanglocaties subsidies kunnen aanvragen voor de aankoop van zelftesten en voor ventilatiemaatregelen, zoals CO_2-meters. Dat wat betreft de maatregelen in het licht van de coronapandemie. Ik heb zelf nog een oproep gelanceerd naar ouders toe om attesten zo snel mogelijk binnen te brengen en naar u en uw administratie toe om zo snel mogelijk uit te betalen, tenminste al voor die zaken waarvoor de attesten al in orde zijn.

Kinderdagverblijven en opvanglocaties worden zoals iedereen in dit land getroffen door de stijgende energieprijzen. De dagprijs voor de ouders blijft gelijk, maar de kosten voor de initiatiefnemers stijgen, tenminste als ze kinderen in een comfortabele setting willen laten spelen en slapen. Tijdens de vergadering van de commissie Onderwijs van 20 januari gaf de minister van Onderwijs aan dat scholen renteloze leningen kunnen aanvragen voor verschillende investeringen in hernieuwbare energie en dat er investeringsmiddelen voorhanden zijn via het Klimaatfonds ten voordele van energiebesparende maatregelen.

Bij de kinderopvang, zeker bij kleine kindjes, merk ik dat de verwarming heel de dag op staat en ook de verlichting heel de dag brandt.

Minister, kunnen kinderopvanginitiatieven en onthaalouders net zoals scholen aanspraak maken op renteloze leningen en andere maatregelen zoals net beschreven om energiebesparende investeringen te doen?

Welke initiatieven kunt u nemen om de kinderopvanginitiatieven en onthaalouders te ondersteunen bij de stijgende energieprijzen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Stijgende energieprijzen zijn geen uitdaging voor de kinderopvang alleen. De stijgende energiekosten doen zich in alle sectoren voor, maar ook daarbuiten, van gewone huishoudens tot ondernemers.

Wat de maatregelen betreft rond energiebesparing voor kinderopvang voorziet het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) al

een aantal jaar een tweetrapsraket om de initiatieven energiezuiniger te laten werken. We starten met een gratis energiescan, waarbij de lokale initiatiefnemers maximaal ontzorgd worden door ervaren energiespecialisten te laten bekijken hoe de gebouwen energie-efficiënter kunnen worden. De energiescan is volledig gratis voor voorzieningen die alle maatregelen uitvoeren die zichzelf binnen de vijf jaar terugverdienen.

Sinds oktober 2018 verdeelt het VIPA ook klimaatsubsidies voor voorzieningen die na hun energiescan energiebesparende maatregelen willen treffen die zich niet binnen de vijf jaar terugverdienen.

In totaal werden zo al voor meer dan 100 miljoen euro maatregelen genomen door de verschillende voorzieningen binnen Welzijn en Zorg. Alle informatie hierover is terug te vinden op de website van het departement, onder de rubriek 'Zorg voor het klimaat'.

Uw vraag heeft alvast de verdienste dat ik aan het agentschap Opgroeien heb gevraagd deze mogelijkheid nog eens expliciet mee te nemen in een volgende communicatie naar de kinderopvanginitiatieven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben blij dat mijn vraag al minstens aanleiding geeft om kinderopvanginitiatieven te informeren over wat er mogelijk is via het VIPA.

Misschien moet ik mijn vraag nog eens heel concreet stellen. Er zijn kinderopvang-initiatieven in een vorm van residentiële sector, maar er zijn natuurlijk ook heel wat onthaalouders, de gezinsopvang, mensen die het in eigen huis doen. Ik krijg wel vragen in welke mate VIPA-subsidies daarvoor in aanmerking komen. Volgens mijn informatie is dat niet het geval, maar spreek mij gerust tegen als ik fout geïnformeerd zou zijn. En als VIPA-subsidies daarvoor niet aanmerking komen, welke andere vorm van ondersteuning zou men dan aan deze laagdrempelige vorm van opvang, die we nota bene heel hard nodig hebben, kunnen bieden?

Twee, het klopt dat iedereen geconfronteerd wordt met de hoge energieprijzen. Natuurlijk, met gelijkblijvende prijzen voor ouders – wat ik begrijp – en gelijk-blijvende subsidies daalt het inkomen van de kinderopvang, want dat verschil moeten ze dan zelf compenseren. De vraag is of u werkt aan een manier om daarmee om te gaan.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Op dit ogenblik niet. Waar wij aan werken, is wat ik u daarnet gezegd heb: wij zullen het agentschap Opgroeien nog eens vragen om de mogelijkheden die er zijn voor kinderopvanginitiatieven, extra onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Bedankt, minister, dat u dat wilt doen. Ik heb zelf de heel duidelijke oproep om de informatie heel specifiek toe te leiden naar de verschillende soorten kinderopvanginitiatieven die er zijn. Met andere woorden: zorg ervoor dat mensen niet door ellenlange pagina's hoeven te scrollen en richt die info ook op de gezinsopvang en de onthaalouders, want ik denk, minister, dat daar een missing link is, een leemte op het vlak van VIPA-subsidiëring en al dan niet ondersteuning vanuit Kind en Gezin. Ik wil dus de oproep lanceren om te kijken naar initiatieven, zodat zij niet alle kosten hoeven te dragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de opvolgkamer bij de Antwerpse familierechtbank voor ouders die in ruzie uit elkaar gaan
– 1472 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): In navolging van de opvolgkamers bij de rechtbank van Antwerpen voor drugsfeiten en voor jongeren die een misdrijf hebben gepleegd, startte de familierechtbank in Antwerpen begin dit jaar ook met een opvolgkamer voor ouders die scheiden. De bedoeling is te voorkomen dat zaken moeten worden beslecht in een vonnis, door eerst onder begeleiding van de rechter uit te zoeken welke mogelijkheden er allemaal zijn. Het gaat dan in het bijzonder om partners met kinderen die in minder goede verstandhouding uit elkaar gaan.

Het initiatief is in de eerste plaats ingegeven vanuit de bekommernis om de kinderen, zo konden we lezen. Vaak zijn zij immers de inzet van de strijd en zijn ze daardoor ook slachtoffers. Tijdens de ruzies die ouders met elkaar uitvechten, wordt het belang van kinderen weleens uit het oog verloren. Ik weet dat heel wat ouders die scheiden, op een goede manier afspraken kunnen maken, maar spijtig genoeg lukt dat niet overal en daar zijn kinderen vaak het slachtoffer van. Door binnen een opvolgkamer de nadruk te leggen op bemiddeling wil men vermijden dat er een scherpe juridische strijd wordt gevoerd en dat kinderen verwikkeld raken in een heel groot loyauteitsconflict ten aanzien van beide ouders.

Uit verscheidene studies is al gebleken dat als ouders in een echtscheidingssituatie zware conflicten hebben, dat ook een zeer grote impact kan hebben op het welzijn, de ontwikkeling en de schoolresultaten van de betrokken kinderen. Het conflict tussen ouders in goede banen leiden, kan dan ook niet alleen voor henzelf, maar zeker ook voor de kinderen een heel grote meerwaarde betekenen.

In antwoord op een vraag om uitleg van mij aan uw collega van Justitie, antwoordde zij dat de denkoefening over wie welke rol daarin zal spelen, nog volop wordt gemaakt, maar dat de justitiehuizen daarin geen rol hebben, aangezien zij enkel opvolging voorzien in strafrechtelijke dossiers. Het is te zeggen, zij zijn wel betrokken bij de maatschappelijke onderzoeken, maar niet bij de opvolging.

Werd er voorafgaandelijk aan de opstart van dit project overleg gepleegd tussen de familierechtbank van Antwerpen, het Antwerpse parket en het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) daar? Zo ja, welke afspraken werden er gemaakt?

Op welke manier wordt de link tussen deze opvolgkamer en de hulpverlening gemaakt?

Hoe past dit project binnen het geheel aan hulpverlening dat vanuit Vlaanderen bestaat met betrekking tot relatieondersteuning en hulp bij hoogconflictueuze scheidingen?

Wordt er een bepaalde methodiek toegepast om met deze ouders in een hoogconflictueuze situatie tot goede resultaten te komen?

Hebt u er zicht op hoelang dit project bij de familierechtbank in Antwerpen zal lopen en hoe en wanneer het geëvalueerd wordt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De familierechtbank van Antwerpen organiseerde in september 2021 een digitaal overleg waarop de bemiddelaars die in het verleden hadden deelgenomen aan het project Bemiddelingspermanentie werden uitgenodigd. Vandaar dat ook de bemiddelaars van CAW Antwerpen uitgenodigd werden en aansloten bij het overleg.

Daar werd het project inzake de opvolgkamer in familiale geschillen voorgesteld en kregen bemiddelaars de vraag of ze bereid waren om op korte termijn een gratis kennismakingsgesprek aan te bieden aan ouders in conflictueuze echtscheidingen. Er werd ook gevraagd of er bemiddelaars bereid zijn met rechtsbijstand pro deo te werken. Ten slotte vroeg de familierechtbank om een organisatorisch aanspreekpunt op te richten, aangezien er geen formeel orgaan bestaat waarin de bemiddelaars verenigd worden.

CAW Antwerpen heeft zich, samen met de vier andere Antwerpse bemiddelaars, geëngageerd om aan het project mee te werken. CAW Antwerpen biedt gratis kennismakingsgesprekken aan ouders die tot de doelgroep van het CAW behoren en verwezen worden door de familierechtbank. Als de ouders na een eerste gesprek bereid zijn de procedure op te schorten en voor de weg van bemiddeling te kiezen, kan het CAW een bemiddeling opstarten.

De familierechter stelt op een inleidende zitting, bij akkoord van de partijen, een bemiddelaar aan die voorkomt op de lijst van bemiddelaars die zich engageerden om in te stappen in het project. Ouders krijgen dan op korte termijn een kennismakend bemiddelingsgesprek.

Op de zitting voor de opvolgkamer, die kort daarop wordt georganiseerd, kunnen de partijen de rechter dan meedelen of zij verder de weg van bemiddeling willen inslaan of toch voor verderzetting van de procedure opteren. Inhoudelijke informatiedoorstroming van de bemiddelaar naar de opvolgkamer is niet mogelijk, gelet op het beroepsgeheim van de bemiddelaar.

Het bemiddelingsaanbod van CAW Antwerpen is gratis en is nu al goed gekend bij de rechtbank.

De bedoeling van de opvolgkamer is dat scheidende ouderparen gestimuleerd worden om de dialoog opnieuw aan te gaan in plaats van alles juridisch uit te vechten voor een pleitkamer. Dit opzet sluit bijna naadloos aan op het aanbod van familiale bemiddelaars en het hulpaanbod van het CAW in het kader van bemiddeling bij hoogconflictueuze scheidingen. Een van de opdrachten van de CAW's is namelijk het voorzien in een begeleidingsaanbod aan personen met relationele problemen of in een scheidingssituatie, om de bedreigingen ten gevolge van relatieproblemen of scheiding en opvoedingsproblemen te beperken, de welzijnskansen van het gezin en/of alle betrokkenen te maximaliseren en een betekenisvolle en betrouwbare relatie tussen ouder en kind te creëren.

Daarnaast werken binnen de neutrale bezoekruimte van een CAW gespecialiseerde hulpverleners binnen een veilige, voorspelbare omgeving aan contact- en relatieherstel tussen ouders of grootouders en kinderen. Binnen de begeleiding wordt zowel aandacht besteed aan het perspectief van de kinderen als aan dat van de volwassenen.

Het project kan ertoe bijdragen om scheidende ouders te verwijzen naar een aanbod dat hun misschien minder bekend is of een optie die zij in eerste instantie niet in gedachten hadden. Zo kan preventief naar bemiddeling toegeleid worden om te vermijden dat een relatiebreuk escaleert tot een hoogconflictueuze scheiding.

Bij ouders in een hoogconflictueuze situatie wordt de methodiek van bemiddeling ingezet. Via familiale bemiddeling streeft het CAW steeds naar een overeenkomst

die voor iedereen aanvaardbaar is en die de belangen van alle betrokkenen respecteert. De bemiddelaar geeft informatie en helpt onderhandelen. Het resultaat kan bijvoorbeeld een echtscheiding met onderlinge toestemming zijn, of een ouderschapsovereenkomst die door de rechtbank kan worden bekrachtigd. Ik heb geen zicht op de looptijd van het project en wanneer in een evaluatie wordt voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel. Ik denk dat een bemiddelde oplossing inderdaad altijd beter is dan moeten komen tot een vonnis, waarin altijd een van de twee partijen, en vaak zelfs de beide, zich niet voldoende herkent, zodat het conflict zich eigenlijk alleen maar gaat voortzetten of nog gaat escaleren. We zien dat vaak. Ik geloof dus echt sterk in het project zoals dat nu wordt opgezet door de familierechtbanken, maar natuurlijk moet dat dan worden geëvalueerd. Ik ben ook wel heel tevreden te horen dat er terugkoppeling is, dat de brug wordt gelegd naar de hulpverlening, niet alleen nadat het project van start is gegaan, maar dat er toch ook wel op voorhand een aantal overlegmomenten zijn geweest en afspraken zijn gemaakt. Vanzelfsprekend kan dit immers ook wel zijn impact hebben op de capaciteit van de hulpverlening, en dat is iets dat vanzelfsprekend ook verder moet worden opgevolgd. Ook in dezen geloof ik sterk in het zo vroeg mogelijk aanpakken van het conflict, zelfs al vraagt dat extra capaciteit, in plaats van het verder te laten escaleren en de impact, zeker op de kinderen, te laten toenemen. Minister, ik denk dus toch dat het goed zou zijn dat dat wordt opgevolgd vanuit CAW Antwerpen, en ook de andere bemiddelaars waarnaar u verwees: welk effect heeft dit op hun werking? Waar moet er eventueel bijkomend worden ingegrepen in hun werking? Nogmaals, ik geloof toch wel veel meer in bemiddeling dan in het uitvechten van een conflict voor de rechtbank.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Ik denk dat we deze initiatieven alleen maar kunnen toejuichen. Ik denk dat iedereen die hier aanwezig is, kan bevestigen dat de beste akkoorden in consensus of alleszins in een normale en menselijke verstandhouding tussen de diverse partijen moeten en kunnen worden gesloten, zeker in intrafamiliale geschillen, waarin het spijtig genoeg al eens gebeurt dat ouders met getrokken messen lijnrecht tegenover elkaar staan, met alle kwalijke gevolgen van dien, zeker voor de kinderen, zoals familierechter Laureyssens in haar opiniestuk ook terecht stelde. We moeten ons er ook wel goed bewust van zijn dat dergelijke begeleiding heel intensief is, in die zin dat ze heel veel manuren vraagt, wat onlosmakelijk een versterking van justitie zelf met zich meebrengt, en daar zijn wij in Vlaanderen helaas nog niet voor bevoegd. Dat neemt niet weg dat wij oprecht in de meerwaarde van dialoog en consensus geloven.

Minister, ik heb nog één bijkomende vraag. Er is het actief bemiddelen binnen opvolgkamers van de familierechtbank, maar er is ook het breed laagdrempelig sensibiliseren van ouders die gaan scheiden over het feit dat een vechtscheiding absoluut nefast is voor de kinderen. Het eerste is in de rechtbank, het andere is preventief bemiddelen, iets waarin het Vlaamse niveau wel stappen kan zetten. Mijn vraag is dan ook heel concreet over het tweede luikje: ziet u daar nog mogelijkheden voor bijkomende stappen, naast hetgeen de CAW's vandaag al doen?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, het is inderdaad belangrijk om te bekijken hoe deze opvolgkamers een aanvulling kunnen zijn op het huidige hulpaanbod. Er zijn veel instanties die hulp kunnen bieden bij scheidingen. U raakte het daarnet ook al even aan. Het CAW heeft een aanbod van scheidingsbegeleiding, en er kan ook worden gebruikgemaakt van bezoekruimtes waarbij wordt gezocht

naar een gepaste regeling. In een antwoord op een schriftelijke vraag liet u mij weten dat ondanks bijkomende investeringen in het aanbod – er zijn nu veertien verschillende locaties voor de elf CAW's – de druk op de bezoekruimtes toch heel hoog blijft. De wachttijd voor een dergelijke bezoekruimte kan oplopen tot zes maanden. U gaf toen aan dat op sectorniveau de CAW's momenteel een aantal zaken verder aan het onderzoeken zijn, en dat ze nagaan hoe ze de werking van die bezoekruimtes nog kunnen verbeteren.

Mijn bijkomende vraag aan u is dan ook: zullen de opvolgkamers ervoor zorgen dat de druk op de bezoekruimtes van de CAW's in Antwerpen worden verlaagd? Kunt u de termijn meedelen waarbinnen wordt bekeken hoe de werking van die bezoekruimtes kan worden verbeterd? Hoe wordt hier concreet werk van gemaakt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wij zullen aan CAW Antwerpen vragen om ons op de hoogte te houden van de verdere evolutie van dit project, zowel wat de eigen werking als wat de verschillende andere aspecten betreft. Collega Verheyen, de CAW's doen ook aan relatiebemiddeling, zoals u weet. Dat kan zeker ook preventief helpen, dat is niet alleen curatief. Ik denk dat dat ook een belangrijke preventieve rol kan spelen. Wij hebben op dit ogenblik niet in bijkomende investeringen voorzien voor heel dat verhaal.

We zien ook dat familierechters gezinnen vragen het programma Kinderen uit de Knel te volgen, om het perspectief van het kind sterk in beeld te brengen. Ook dat kan leiden tot een belangrijke de-escalatie.

Collega De Reuse, de eigen oefening van de CAW's is nog bezig. Er is geen termijn bepaald, voor zover ik weet, maar wij willen dat uiteraard zo snel mogelijk.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, het is toch wel een belangrijke problematiek. Elk jaar merken we wanneer het Kinderrechtencommissariaat verslag komt uitbrengen over zijn vragen en werking, dat een enorm groot aandeel van de vragen of noodkreten die het krijgt van kinderen en jongeren, over deze problematiek gaat. Ik denk dus dat we dat echt wel heel au sérieux moeten nemen. Er bestaat vandaag inderdaad al heel wat op het vlak van relatieondersteuning, en ook in het kader van hulpverlening. Alleen weet nog niet iedereen altijd goed zijn weg daarnaartoe. Het conflict en het overtuigd zijn van het eigen gelijk zijn vaak zo groot dat mensen ook niet denken dat er hulpverlening nodig is of dat hulpverlening hen kan helpen. Ook die overtuiging moeten we meer ingang doen vinden. Ik denk dat het goed is dat de familierechtbank is gestart met dit project en dat we dat kunnen evalueren, ook om de impact op onze CAW's te zien, zij het niet alleen de impact op de capaciteit, maar ook de resultaten die hiermee kunnen worden geboekt. Ik geloof immers dat elk resultaat dat kan worden geboekt, waarbij een conflict niet verder escaleert, ten goede kan komen van kinderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over vrijwilligers in de coronavaccinatiecentra
– 1444 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik heb een vraag over de vaccinatiecentra, en vooral over de vrijwilligers daar. Ik denk dat het eens een andere insteek is. We hebben het er daarnet al over gehad. Ze spelen nog altijd een belangrijke rol, in de boostercampagne die volop loopt, bij de vaccinatie van kinderen, die ook nog loopt. Het is nog een beetje onduidelijk wat de nabije toekomst zal brengen, maar die vaccinatiecentra hebben een gigantisch belangrijke rol gespeeld, met dank aan lokale besturen, aan de samenwerkingsverbanden, aan de eerstelijnszones, maar vooral ook met respect voor de duizenden medewerkers, vooral vrijwilligers, die dag na dag paraat staan om het vaccineren vlot en veilig te laten verlopen.

Wij – ikzelf, maar ook collega's – hebben hier al vaak de vraag gesteld op welke manier we ervoor kunnen zorgen dat ze dat volhouden, dat hun draagkracht staande blijft in toch uitdagende tijden. Minister, als ik vaccinatiecentravrijwilligers aanspreek of als zij mij aanspreken, ook bij de boosterprik die ik onlangs kreeg, is het opvallende dat ze niet vinden dat het begint te wegen, maar dat het veeleer omgekeerd is. Er is vaak een groot en blijvend enthousiasme over de rol die die mensen daar kunnen spelen. Voor sommigen is het een soort tweede thuis geworden. Het is een netwerk geworden dat een soort vangnet is. Het zijn vriendengroepen waar mensen elkaar oppeppen om opnieuw de volgende golf te trotseren. Het was ook wel voor een stuk een antwoord op een gevoel van isolement dat veel mensen doorheen de lockdowns kregen. Dat is toch voor een stuk gecompenseerd door de rol die die ploegen van vrijwilligers voor elkaar spelen.

Daarnaast is er natuurlijk de financiële kant. Er is een vergoeding die aan het vrijwilligerswerk vasthangt. Die blijkt voor velen ook – dat is vandaag nu eenmaal de realiteit – een belangrijke aanvulling op een vaak laag pensioen, op een vervangingsinkomen, en net dat duwtje in de rug om een aantal zaken wat beter aan te kunnen.

Minister, ik heb dus eigenlijk geprobeerd de logica eens om te draaien, en niet bezorgd te zijn om hoe onze vrijwilligers het volhouden, maar omgekeerd eens te bekijken hoe wij als overheid, als mensen die naar de inzet van die mensen hebben gevraagd, ook goed voor die mensen te blijven zorgen op het moment dat de vaccinatiecampagnes ten einde zouden lopen. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het engagement dat ze aan de dag hebben gelegd, kan worden voortgezet, misschien structureel, op andere plaatsen? Zij zouden namelijk een onbetaalbare rol kunnen spelen in tijden waarin we nood hebben aan iedereen die de zorg voor elkaar een warm hart toedraagt. Het zou zonde zijn om die netwerken uit elkaar te laten vallen.

Vandaar onze vragen. Erkent u dat het vrijwilligerswerk in de vaccinatiecentra voor velen essentieel is geworden als zinvolle dagbesteding en als sociaal netwerk, en vooral dat dat een essentiële rol heeft gespeeld voor ons als Vlaamse overheid? Ik hoop dat het antwoord daarop niet verrassend zal zijn. Bent u het met mij eens dat we die vrijwilligers niet in een zwart gat mogen storten na afloop van deze campagne? Hoe wilt u erover waken dat dit niet gebeurt? Erkent u dat de vergoeding die die vrijwilligers krijgen, voor velen een welgekomen en soms noodzakelijke aanvulling is op hun inkomen? Hoe wilt u er mee voor zorgen dat het vrijwillig engagement, zowel persoonlijk als vanuit nieuwe ontstane groepen, wordt gevaloriseerd en gekanaliseerd richting andere maatschappelijke noden, ter aanvulling van de professionele zorg? Hoe wilt u hierrond samenwerken met de lokale overheden?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, dank u wel voor deze vraag. De zeer vele vrijwilligers in de vaccinatiecentra vervullen inderdaad een essentiële taak. Ik wil

hen hiervoor nogmaals bedanken. Hun ondersteuning en hun inzet hebben sterk bijgedragen tot het succes, de geloofwaardigheid, het vertrouwen in onze vaccinatiecampagnes. Ze zijn daarmee het gezicht, de ambassadeurs geworden. Ze hebben niet alleen voor een warm onthaal, maar ook voor heel veel zorgzaamheid in onze vaccinatiecentra gezorgd. Niet alleen in de centra hebben vrijwilligers een essentiële rol opgenomen tijdens de pandemie. De beperkingen qua sociaal contact tijdens de crisis waren zwaar om mee om te gaan. Zo bleken heel wat mensen tijdens de pandemie een warm contact te missen. Tijdens de coronapandemie werden initiatieven ontwikkeld, zoals Help de Helpers, maar ook Fred & Frieda, u goed bekend. Via deze weg werden mensen met eenzaamheidsgevoelens en buddy's met elkaar in contact gebracht. De buddy hielp het sociaal isolement van de ander te doorbreken, bijvoorbeeld door regelmatig een kaartje te sturen, eens te bellen of te chatten of elkaar te ontmoeten. Dat initiatief werd georganiseerd als een aanvulling op het bestaande zorg- en welzijnsaanbod. In het najaar van 2021 werd gezorgd voor een structurele inbedding van die beide initiatieven in www.vrijwilligerswerk.be.

Vrijwillig engagement zal altijd een essentiële schakel blijven in ons zorg- en welzijnsaanbod. Om die reden heb ik hiervoor in lopende projecten steeds oog gehad, en zal ik ook bij toekomstige initiatieven steeds oog hebben, voor de rol die vrijwilligers op zich kunnen nemen.

Waardering voor vrijwilligerswerk wordt op een andere manier gegeven dan voor professioneel werk, zoals u weet. In de vrijwilligerscontext worden het engagement, de inzet en de betrokkenheid van de vrijwilliger geapprecieerd. Het deel uitmaken van een organisatie, het uitvoeren van een zinvolle opdracht, de onderlinge sociale contacten, de uitnodigende en bemoedigende aandacht van collega's en professionelen zijn allemaal belangrijke elementen hierin.

De vergoeding waarnaar u verwijst, is geen vergoeding voor bewezen diensten, en heeft ook niet de finaliteit van een inkomen, maar is een tegemoetkoming voor onkosten die vrijwilligers maken om hun vrijwilligerswerk te doen. Vrijwilligers nemen zelden een rol als vrijwilliger op zich voor de financiële vergoeding, maar veeleer vanuit een intrinsieke motivatie en burgerzin. Zij wensen een bijdrage te leveren aan de samenleving door een verschil te maken voor hun medeburgers.

Vrijwilligerswerk is, zoals ik al aangaf, een belangrijke schakel in de maatschappij, specifiek ook in het zorglandschap en welzijnsaanbod. Ik heb hiervoor dan ook oog gehad in het kader van de opmaak van mijn eenzaamheidsplan, waar in actie 33 werd geformuleerd: "We consolideren de aandacht voor vrijwillige inzet in zorg en welzijn via vrijwilligerswerk.be."

We voorzien in de ondersteuning van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW), dat onder meer een uitgebreide vacaturedatabank voor vrijwilligers aanbiedt.

De burger kan niet alleen rechtstreeks op hun website, maar ook via andere websites zoals die van lokale besturen en andere organisaties die daaraan gelinkt zijn, op zoek gaan naar een andere dagbesteding als vrijwilliger op het moment dat de vaccinatiecentra sluiten.

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk onderneemt ook acties in het kader van de Week van de Vrijwilliger, van 27 februari tot en met 6 maart 2022, en van de Internationale Dag voor Vrijwilligers, op 5 december 2022, om het vrijwilligerswerk extra onder de aandacht te brengen.

Ik voorzie daarnaast ook in andere projecten een rol voor vrijwilligers, zoals bijvoorbeeld bij de projecten zorgzame buurten, die we vandaag hebben gelanceerd. Er zijn 114 projecten in steden en gemeenten goedgekeurd waar de

vrijwilligers in de toekomst mee hun schouders onder kunnen zetten. Maar ook binnen lokale dienstencentra, de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en het opbouwwerk wordt er voor vrijwilligers een rol weggelegd.

Een deel van de vrijwilligers in de vaccinatiecentra deed voordien ook al heel wat vrijwilligerswerk, dat vaak onderbroken werd in de voorbije maanden. Anderen werden nu misschien gebeten door het vrijwilligerswerk. Via vrijwilligerswerk.be promoten we verder vrijwilligersvacatures in Zorg en Welzijn, ook na corona. Daarnaast zal het ook belangrijk zijn dat lokaal aandacht wordt besteed aan de match tussen vrijwilligers en voorzieningen of verenigingen. Ik verwijs nogmaals naar de projectoproep en naar de toekenning van 114 projecten voor zorgzame buurten in Vlaanderen. Dat zal daarin een heel belangrijk element zijn. De vrijwilligers kunnen daar in de toekomst mee hun schouders onder zetten.

Heel wat lokale besturen werken nu al met vrijwilligers. Bovendien worden lokale besturen in het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid gestimuleerd om initiatieven van vrijwillige en informele zorg te realiseren. Lokale besturen kunnen dat zelf organiseren of lokale actoren en de bevolking ondersteunen en stimuleren om dergelijke initiatieven te organiseren. Daarbij wordt hen ook gevraagd om bewustmakingsacties te organiseren die vrijwillige en informele zorg promoten bij de bevolking, en burgers stimuleren om zelf vrijwillige en informele zorg uit te voeren.

Voor ondersteuning kunnen zij uiteraard rekenen op het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik ben alvast heel blij dat u heel grote appreciatie uitdrukt voor de rol die vrijwilligers hebben gespeeld in de vaccinatiecentra en doorheen deze crisis. U hebt dat al verschillende keren in deze commissie gedaan. Dat we die mensen enorm moeten waarderen, is voor ons ook de kern van de boodschap. Ik geloof ook dat mensen in zulke momenten warm gemaakt kunnen worden voor vrijwilligerswerk en dat ze op die momenten inzien hoeveel voldoening het geeft om een maatschappelijk heel relevante rol te spelen zonder dat daar een grote vergoeding tegenover staat. Dat financiële deel is voor sommigen een cruciaal element, maar voor vrijwilligers is dat niet de belangrijkste stimulans om zich te engageren.

Doorheen deze crisis zijn de eerstelijnszones opgestart. Dat brengt me bij een aanvullende vraag. De eerstelijnszones hebben de ambitie om zeer nabij te werken samen met die lokale besturen. Ik geloof in de meerwaarde van een aantal initiatieven op Vlaams niveau, namelijk platformen en het toeleiden van mensen. Dat gebeurt via de digitale weg. Ziet u mogelijkheden om een traject voor te bereiden met de eerstelijnszones en met de lokale besturen om mensen recht-streeks en op een meer informele manier toe te leiden? Mensen hebben de smaak van vrijwilligerswerk te pakken gekregen in de heel specifieke context van de preventieve gezondheidszorg, een plaats waar er meer dan ooit handen nodig zullen zijn, ook in de komende jaren. Misschien kunnen die mensen daar een heel specifieke rol spelen. Bent u bereid om te onderzoeken of een dergelijk plan van aanpak verder kan worden uitgewerkt om mensen toe te leiden via een informele, rechtstreekse en menselijke weg in plaats van via een heel sterke digitale weg?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik dank collega Vaneeckhout voor zijn interessante vraag en ook de minister voor het aanbieden van Fred & Frieda, een mooi initiatief dat we allemaal samen hebben genomen. Ik sluit me aan bij wat collega Vaneeckhout heeft gezegd, namelijk dat er een heel groot tekort aan zorgpersoneel is.

Wij zijn er in Vlaanderen in geslaagd om onze warme kant te laten zien door massaal veel vrijwilligers op te trommelen die in de vaccinatiecentra heel goed en heel nuttig werk hebben geleverd. Minister, u hebt een aantal initiatieven aangekondigd, maar de grootste nood die er vandaag is, is dat we in heel veel zorgberoepen onvoldoende mensen vinden om een handje toe te steken. De vraag is hoe u ervoor zult zorgen dat we daar de link maken tussen mensen van wie we vandaag weten dat ze bereid zijn om zich in te zetten en al die zorgprofielen waar we naar op zoek zijn, bijvoorbeeld in de woonzorgcentra. Ik denk bijvoorbeeld aan het platform Help de Helpers, een heel goed initiatief. Op welke manier plant u nog extra acties, minister, om de vrijwilligers die we vandaag kennen, naar andere vrijwillige taken of naar een zorgberoep toe te leiden? Dat lijkt me heel belangrijk.

Sommige mensen die al actief zijn als vrijwilliger in een vaccinatiecentrum, zijn gepensioneerd. We kunnen die niet allemaal inzetten, maar het lijkt me dat er een heel groot potentieel is. De vraag is of u in kaart wilt brengen welk soort vrijwilligers in de vaccinatiecentra aanwezig zijn om nog beter de match te maken met de openstaande vacatures en eventueel zijinstroom in de zorg mogelijk te maken.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Ik sluit me graag aan bij de vraag van collega Vaneeckhout over de blijvende valorisatie en het blijvend benutten van het grote aanbod van mensen die zich willen inzetten als vrijwilliger. Ze komen hier dikwijls ter sprake als een actieve en onmisbare schakel in het sociale weefsel. We kunnen hen inderdaad niet genoeg waarderen.

De vrijwilligers kun je het best inzetten op het lokale vlak, relatief dicht bij de deur en in de eigen leefomgeving. Daarom is het van groot belang dat er initiatieven zijn om de brug te maken tussen organisaties en mensen die graag als vrijwilliger aan de slag willen. Het zijn een soort datingsites, een plaats waar vraag en aanbod samenkomen en waar de organisaties kenbaar maken wat ze nodig hebben en wat hun aanbod is, en waar de vrijwilliger via enkele gerichte vragen naar hun interesses en vrije momenten enzovoort gekoppeld kan worden aan een organisatie. Er zijn heel wat lokale platformen beschikbaar, bijvoorbeeld Give a Day. Lokaal in Roeselare is er 'Roeselare vrijwilligt'. Maar de minister verwees ernaar: er is ook weer meer vrijwilligerswerk van de overheid. Er is het platform Help de Helpers.

Het is natuurlijk goed dat er veel toegang naar vrijwilligerswerk is, maar de vraag, minister, is hoe u die verschillende initiatieven die naast elkaar bestaan, evalueert en welke plannen u in dat verband hebt.

Ik sluit me ook graag aan bij de vraag van collega Vaneeckhout over de persoonlijke benadering van vrijwilligers die nu actief zijn in de vaccinatiecentra, maar die we nadien warm kunnen maken om zich verder in te zetten als vrijwilliger voor de maatschappij.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is een heel goede zaak. Ik heb het zelf de leuke, toffe sfeer in de vaccinatiecentra mogen ondervinden, de positiviteit die er heerst en de banden die er worden gesmeed. Zeker in het begin, toen verschillende sectoren dicht waren, sprongen heel veel mensen uit bijvoorbeeld de evenementensector bij. Verder waren er de gepensioneerden. Het gaat om verschillende profielen. Er is daar een belangrijk kapitaal van mensen die zich willen engageren en op een onbaatzuchtige manier hun steentje willen bijdragen. Het zou heel jammer zijn mochten we die mensen zomaar wegsturen.

Er zijn twee opties. Ofwel probeer je die mensen te sturen naar het algemene vrijwilligerswerk in verschillende sectoren. Ofwel kun je die mensen toeleiden naar

een job in de zorg, en daar zit toch wat potentieel. We hebben het gehad over de knelpuntberoepen, namelijk verpleegkundigen en verzorgenden. We zoeken ook meer logistieke medewerkers in bijvoorbeeld de woonzorgcentra. Het zou een goede zaak zijn mochten we de vrijwilligers daarover informeren en ervoor zorgen dat ze on the job een opleiding kunnen krijgen om eventueel daar een toekomst op te bouwen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vooreerst druk ik ook mijn appreciatie uit voor de vele vrijwilligers in de vaccinatiecentra en ook ver daarbuiten, in de volledige zorgsector en in het gemeenschapsleven.

Wat betreft de vaccinatiecentra en de pool van vrijwilligers die daar al meer dan een jaar actief zijn, gaat het vaak over mensen die er van bij de start bij waren en die nu nog actief zijn. Het gaat voor een deel om mensen die binnen de zorgsector werken en zich bijkomend inzetten in de vaccinatiecentra. Dat vraagt een andere benadering dan mensen die gepensioneerd zijn bijvoorbeeld en in dat kader meer tijd hebben om vrijwilligerswerk te doen. Het is van belang om die mensen op een goede manier vast te houden. Ze hebben hun engagement getoond en we moeten dat op een goede manier proberen vast te houden en in te vullen.

De vraag is hoe we hen kunnen toeleiden enerzijds naar een reguliere job, zoals collega Saeys zegt, in bijvoorbeeld de zorgsector door de opleidingen kenbaar te maken, maar anderzijds ook naar ander vrijwilligerswerk. Ik sluit aan bij wat collega De Reuse zegt: in heel wat gemeenten zijn momenteel vrijwilligerspunten actief waar je een match krijgt – bijna net zoals bij VDAB – tussen vraag en aanbod in het kader van vrijwilligerswerk.

Als je je als gepensioneerde wilt engageren als vrijwilliger, zijn er veel verschillende mogelijkheden. Het is van belang dat je een goede keuze maakt. Daar kan een uitwisseling van ervaringen heel veel doen. We kunnen daar nog sterk op inzetten, omdat mensen op voorhand niet altijd een goed zicht hebben op wat ze allemaal kunnen doen als vrijwilliger en wat dat allemaal inhoudt. Als je je wilt engageren en het loopt niet goed als vrijwilliger, is dat een grote gemiste kans. Net zoals VDAB moeten we zorgen voor een goede matching, want er is zoveel nood en er zijn zoveel mensen die zich willen engageren.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik heb het ook in mijn eerste antwoord gezegd: we hebben het platform Help de Helpers en Fred & Frieda geïntegreerd in vrijwilligerswerk.be. We hebben dat gedaan om al die vormen van vrijwilligerswerk te stroomlijnen en ervoor te zorgen dat ze duurzaam worden verankerd na de acute noden in de zorg, waarvoor een speciaal appel werd gedaan en waarin mensen speciaal getriggerd werden.

Lokaal is het vaak eenvoudiger om mensen te matchen door hen persoonlijk aan te spreken. Daarom kunnen lokale platformen voor burenhulp en dergelijke zeker een meerwaarde zijn. Verschillende projecten van de zorgzame buurten die we hebben goedgekeurd, hebben in hun aanvraag vaak zo'n app als een deel van hun project naar voren gebracht. We kunnen het idee dat voortkomt uit deze discussie, wel eens nagaan via vrijwilligerswerk.be. Ik wil dat zeker mee opnemen.

Als je kijkt naar het vrijwilligerswerk in de vaccinatiecentra, dan zijn er daar verschillende profielen. Er zijn mensen die daar actief zijn als professional naast hun taak als verpleegkundige, apotheker of arts en mensen die als gepensioneerde actief zijn, bijvoorbeeld gepensioneerde artsen of apothekers. Dan heb je ook nog die andere categorie. We moeten goed weten dat een aantal mensen dat hebben

opgenomen als een bijkomend engagement, maar hun reguliere professionele engagement niet hebben laten staan. Dat is iets anders dan de categorie van, heel waardevolle, vrijwilligers.

Ik kan me inbeelden dat er ook vrijwilligers zijn die nu dankzij dat vaccinatiecentrum het gevoel hebben dat dat eigenlijk wel iets is voor hen. Wel, die kunnen zich inschrijven voor #kiesvoordezorg om een betaalde opleiding te volgen tot zorgkundige of verpleegkundige. U weet dat wij een actieplan zijinstroom hebben gemaakt. Zij kunnen daar dus ook toe opgeroepen worden, en ik zou graag hebben dat daar ook veel uit voortkomt, want u weet dat we daar met heel wat tekorten zitten, en dat we daar op die manier ook voor een stukje op willen anticiperen.

Er is ook een evaluatie van die eerstelijnszones voorzien. Daar kunnen we bekijken of de eerstelijnszones daar ook een rol kunnen in opnemen. Maar ook lokale besturen zullen natuurlijk een belangrijke partner in heel dat verhaal zijn. En nog eens, ik heb daarstraks gesproken over de zorgzame buurten. Dat gaat niet alleen over 114 projecten, dat gaat ook over 2 andere zaken. Ten eerste bekijken we welke lessen we hebben geleerd. Wat kunnen we daarvan onthouden, welke lessen kunnen we daaruit trekken om een aantal zaken te verbeteren, om de brug tussen formele en informele zorg te versterken? Die vaccinatiecentra zijn daar wat dat betreft mooie projecten rond geweest. Maar dat is nu inderdaad helemaal stilgevallen.

Een andere zaak is dat ik ook aan mijn eigen administraties de opdracht heb gegeven om te kijken of er regelgeving is die de zaken eerder bemoeilijkt dan vergemakkelijkt. Dan kunnen we bekijken of we onze eigen interne regels kunnen aanpassen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Bedankt voor het aanvullend antwoord. Ik wil nog kort afsluiten. We hebben samen een enorm kapitaal gevonden, van mensen die ofwel al eerder als vrijwilliger functioneerden of die nu de smaak te pakken hebben gekregen. Dat is een enorm kapitaal dat we inderdaad misschien ten dele professioneel kunnen toeleiden naar een job in de zorg. Ik denk dat dat kansen zijn die we niet mogen laten liggen.

Maar ten tweede zijn dat ook heel veel vrijwilligers die een enorm cruciale rol kunnen spelen op een moment dat we overal handen tekortkomen. En dan is mijn laatste pleidooi om toch echt de persoonlijke toer op te gaan, en dat misschien met minister Somers ook te bekijken met de coördinatoren van de vaccinatiecentra zelf. Zo kan men ter plaatste, terwijl de centra nog bezig zijn, daar ook een traject opstarten rond het verder toeleiden van die mensen. We moeten dus niet wachten tot die vaccinatiecentra gesloten zijn om ze dan toe te leiden naar ons vrijwilligerswerkplatform op Vlaams of op lokaal niveau. We moeten echt bekijken wat een traject op maat kan zijn, geïnitieerd door de coördinatoren van de vaccinatiecentra.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over arbeidsmigratie van zorgpersoneel
– 1446 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Op Sociaal.net verscheen vorige week een opmerkelijke oproep van een aantal ngo's en middenveldorganisaties. Zij vragen de diverse regeringen om een pragmatisch en gedurfd arbeidsmigratiebeleid om zo de tekorten aan handen in de zorg weg te werken. Die tekorten zijn niet nieuw, we hebben het hier heel vaak over. Maar uiteraard zijn die tekorten de voorbije twee jaar nog meer en pijnlijk blootgelegd door de coronapandemie.

Arbeidsmigratie richting woonzorgcentra is niet nieuw, maar het vertrekt heel vaak wel vanuit een flou kader, met mistoestanden tot gevolg, waarbij migranten niet zelden grote sommen betalen aan tussenpersonen. Dat zijn zaken die uiteraard absoluut af te keuren zijn, en zich nooit mogen voordoen.

"Deze mistoestanden illustreren de noodgrepen die woonzorgcentra moeten nemen om de zorg voor hun bewoners te kunnen garanderen. Een duidelijker beschermingskader vanuit de overheid in samenspraak met de sociale partners is broodnodig." Dat lezen we in de oproep. En ze vullen aan: "De overheid treft ook een verantwoordelijkheid omdat het tot op heden geen kader heeft willen afspreken met de vakbonden en de werkgevers ter bescherming van deze werknemers. Een kader dat ook rekening houdt met de noden in de landen van herkomst."

Minister, de onderschrijvers van deze oproep kijken dan ook met open vizier naar de naar schatting 150.000 mensen zonder recht op een wettig verblijf of met een bijzonder precair verblijfsstatuut die in ons land verblijven. Dat zijn mensen, collega's, maar dat zijn ook mensen met dromen, niet het minst ook voor hun kinderen, die hier vaak schoollopen en voor wie ons land het enige land is dat ze kennen. Het zij mensen met talenten, die hier de kennis en vaardigheden die ze in hun land van oorsprong opdeden, niet kunnen valoriseren. Het zijn mensen die na een verkort opleidingstraject heel competente zorgmedewerkers kunnen worden.

Het is bijna een taboe geworden om op die manier over een aantal zaken na te denken, maar als we handen tekortkomen, waarom kijken we dan niet rondom ons heen, waar er welwillende handen zijn die eventueel wel willen bijspringen waar het nodig is? Het viel dan ook op hoe een oproep van vakbonden en welzijns- en hulporganisaties naadloos aansluit bij de belangrijkste oproep tijdens de nieuwjaarsboodschap van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka).

Minister, hoe kijkt u naar de oproep van deze organisaties en van Voka?

Bent u het ermee eens dat arbeidsmigratie een oplossing kan zijn voor de nijpende tekorten aan personeel in de zorg? Kijkt u hierbij ook naar mensen die al in ons land verblijven zonder een rechtszeker verblijfsstatuut?

Wat kan en moet er gebeuren om dergelijke arbeidsmigratie vlotter te laten verlopen, en vooral met minder kans op mistoestanden? Hoe wil Vlaanderen hierrond samenwerken met de federale overheid?

Zult u hierover samenzitten met de organisaties die de oproep lanceerden en de sociale partners?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De krapte op de arbeidsmarkt in Vlaanderen is bijzonder nijpend, ook in de zorg- en welzijnssectoren. Het VIA 6-akkoord (Vlaams intersectoraal akkoord) beklemtoont een sterk engagement om de vele openstaande vacatures in deze sector ook in te vullen. Er wordt ingezet op een structurele herwaardering van het zorgberoep, door de invoering van een nieuw loonmodel. Er wordt in het sociaal akkoord ook expliciet ingezet op de werkbaarheid door te voorzien in een uitbreiding van het aantal jobs in de zorg- en welzijnssectoren.

De Vlaamse Regering en de sociale partners voorzagen dan ook een engagement in VIA 6 om met verenigde krachten in te zetten op een zijinstroomplan in de zorg- en welzijnssectoren. Ik heb daar in de vorige vraag ook al naar verwezen.

Daartoe werd in het najaar van 2021, onder brede gedragenheid van de sociale partners van de verschillende deelsectoren, een nieuw actieplan in zorg en welzijn uitgewerkt. Elke zorgvrager verdient nu en in de toekomst kwalitatieve zorg. Zorg wordt verleend door medewerkers met een hoofd, hart, ziel en handen. We moeten dus op zoek naar geschikte personen, geschikte mensen met de juiste attitude en competenties, zodat ook de kwaliteit van de zorg voor de patiënt, de cliënt op korte termijn gegarandeerd blijft. Meer en gekwalificeerd zorgpersoneel is dan ook absoluut noodzakelijk. Om voldoende zorgpersoneel te blijven garanderen, zijn bijkomende acties nodig. De uiteindelijke doelstelling is het verhogen van het aanbod van arbeid via een hogere instroom, doorstroom en zijinstroom, uit bijvoorbeeld andere sectoren naar de zorgsector, en meer mensen die een zorg- en welzijnsgerichte opleiding volgen.

Om de instroom te verhogen kijk ik dan ook met een open blik naar alle mogelijkheden. Het VIA 6-akkoord maakt dan ook gewag van een specifieke actie om bijkomende acties te ondernemen om de participatie van jongeren met een migratieachtergrond aan de opleiding in zorg en welzijn te verhogen.

Daarnaast wil ik, samen met mijn collega-minister bevoegd voor het werkgelegenheidsbeleid, in het kader van VIA 6, ook een zo breed mogelijk arbeidspotentieel aanspreken via het activerend arbeidsmarktbeleid. Denk hierbij aan het gericht inzetten of het aantrekken en betrekken van erkende vluchtelingen, werkloze personen met een migratieachtergrond, enzovoort, voortbouwend op de al bestaande projecten en in dialoog met de vertegenwoordigers van de doelgroepen in kwestie.

We moeten hiervoor op zoek gaan naar creatieve oplossingen en alle mogelijkheden willen bekijken, ook de piste van arbeidsmigratie. Dat was in het vorige actieplan van de zorgambassadeur al opgenomen als een actiepunt, waarbij verwezen werd naar de samenwerking met VDAB, om het punt van arbeidsmigratie volledig legaal en met de nodige bescherming naar de kandidaten te organiseren.

Het bovenstaande gaat uiteraard over personen die hier reeds een verblijfsrecht hebben en reeds toegang hebben of krijgen tot onze arbeidsmarkt. Daarnaast moeten we ook verder durven te kijken. Ik denk bijvoorbeeld ook aan personen die vandaag een vraag tot asiel hebben ingediend en waarvan de procedure nog lopende is. Mijn kabinet heeft de afgelopen weken dan ook het overleg opgestart met het kabinet van staatssecretaris Mahdi en de sector van de ouderenzorg, om te bekijken welke opportuniteiten hier zijn. De eerste verkennende gesprekken zijn hierover al gebeurd. Dit zal ook verder besproken worden met andere belanghebbenden.

Belangrijk is ook om rekening te houden met het feit dat het tekort aan verpleegkundigen een wereldwijd probleem is. Gericht aansturen op arbeidsmigratie, en dan bedoel ik zelf actief zoeken naar bijvoorbeeld verpleegkundigen in andere landen, zal daarom niet dé oplossing zijn, maar kan er wel toe bijdragen. We willen daarbij alle mogelijkheden bekijken en in overweging nemen.

Het kader rond arbeidsmigratie of economische migratie bestaat reeds en wordt vormgegeven binnen de bevoegdheid van de minister van Werk.

Er moet aandacht zijn voor de menselijkheid bij deze trajecten. De werking moet transparant zijn, duidelijk voor alle partijen en deontologisch correct. VDAB speelt daarom in deze beweging een heel belangrijke rol, om te vermijden dat organisaties met winstoogmerk trajecten opzetten die niet voldoen aan de ethische bekommernissen die er zijn in het verhaal van arbeidsmigratie. De kandidaten

moeten immers op voorhand ook goed weten wat een dergelijk traject inhoudt. Ondanks de nijpende tekorten moeten we de kwaliteit van zorg voor onze patiënten bewaken: zorgbeoefenaars moeten de juiste competenties en taalvaardigheid hebben. Arbeidsmigratie beslaat meerdere bevoegde instanties en niveaus; een samenwerking is dus noodzakelijk. Bij ons is er alvast de openheid om aan een dergelijk overleg deel te nemen en om tot resultaten te komen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heef het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, bedankt voor het antwoord, en bedankt voor de open blik. Want ik denk dat voor ieder van ons in de commissie, en ook breder, de urgentie duidelijk is. We hebben jaarlijks nood aan 40.000 extra mensen in de zorg, en er komen er jaarlijks, of toch de afgelopen jaren, 15.000 bij. Er kan natuurlijk wat zijinstroom komen door de extra inspanningen die nu gebeuren, de extra activeringsmaatregelen die plaatsvinden. Maar dat zal dat gat van die 40.000 helaas niet op een-twee-drie dichten. Daarom is het ook logisch dat ook die middenveldorganisaties, die ngo's, maar ook de sector zelf, met Voka, kijken naar andere opportuniteiten. En dan is het goed om te horen dat daar een open blik voor is.

Ik wil beklemtonen dat wij het erover eens zijn dat we niet actief zelf de braindrain op het gebied van zorg moeten gaan organiseren door gekwalificeerd zorg-personeel te gaan wegtrekken elders in de wereld, waar dat personeel ook nuttig en nodig is. Maar als hier op hetzelfde moment 150.000 mensen zijn zonder wettig verblijf, die hier wel degelijk hun kinderen school laten lopen, dan is dat misschien ook het slopen van een taboe waard, en moeten we daar ten minste over nadenken: op welke manier geven we daar een toekomst aan, en op welke manier kan dat een versterking van onze samenleving en ons zorgsysteem zijn? Dat is alvast de oproep van die middenveldorganisaties.

Ik ben blij dat er een aantal trajecten zijn opgestart. Ik vroeg mij alleen af of u daar een soort timing voor hebt, of wanneer u daarmee wilt landen, om naar een veel meer concrete vertaling te gaan van wat kan en wat niet kan?

Ik begrijp uiteraard dat dit iets is dat ook wel een grote symboolwaarde in zich draagt, maar het lijkt mij schuldig verzuim dat wij als politieke generatie kijken naar een gigantisch tekort qua zorgpersoneel, maar daar niet op anticiperen door te kijken in alle richtingen, te kijken welke mogelijkheden daar zijn, zonder bij voorbaat al bepaalde pistes af te sluiten.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik denk inderdaad dat we met een ruime blik moeten kijken naar mogelijke oplossingen voor dat personeelstekort in de zorg. Wij zijn absoluut voorstander van zo'n arbeidsmigratie als een goed uitgewerkt onderdeel van een migratiebeleid.

Nu, wij hebben zelf ook een conceptnota ingediend, waarbij ook andere pistes zoals flexibiliteit een belangrijk onderdeel vormen. Maar we willen ook herbekijken wie welke prestaties mag leveren, en we denken aan het laten verrichten van een aantal praktische taken door niet-medisch ondersteunend personeel. Wat ten slotte ook heel belangrijk is, is om het beroep voldoende aantrekkelijk te maken, zowel qua verloning als qua werkdruk. Het is dus een en-enverhaal.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Collega Vaneeckhout, het zal u niet verwonderen dat ik op dit punt op een ander spoor zit dan u. U vraagt, samen met ngo's en middenveldorganisaties, ondersteund door Voka, om met een open vizier

naar 150.000 mensen te kijken die hier zijn zonder recht op een wettig verblijf of met een bijzonder precair verblijfsstatuut en hen in te zetten in de zorg. Laat me toch eerst stellen dat mensen zonder recht op een wettig verblijf, mensen die daar geen aanspreek op kunnen maken op basis van objectieve criteria, terug moeten naar hun land en daar de toekomst van henzelf, hun gezinnen en hun land mee moeten opbouwen.

En inderdaad, die mensen hebben talenten. U spreekt over kennis en vaardigheden die ze in hun land van oorsprong opdeden en hier kunnen valoriseren. Ik stel voor dat ze dat vooral doen waar de nood het hoogst is, en dan denk ik dat dat vooral is in hun landen van herkomst, waar ook heel wat deskundige handen te kort zijn.

Het voorstel is mijns inziens zelfs onethisch. Het is niet aan deze landen om de deskundigheid van hun eigen inwoners te ontzeggen. Voor ons is het voorstel dat geformuleerd is en dat u onderschrijft, duidelijk geen optie. Het getuigt van een creativiteit die niet de onze is. Voor ons moeten we hier op zoek gaan naar de juiste mensen voor de zorg.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog even aansluiten bij deze vraag, omdat wij daar binnen de commissie Onderwijs al uitvoerig over gesproken hebben, collega's, meer bepaald – u zult zich dat allicht nog herinneren – over de verkorte hbo5-opleiding voor Indiase verpleegkundigen. Dat is eigenlijk fout gelopen op vele vlakken. Ik moet wat opletten hoe ik het zeg, maar het kwam toch ergens in de buurt van mensensmokkel.

Er waren ook serieuze vragen bij de kwaliteit van de opleiding en afgestudeerden en de mate waarin ze konden communiceren. De zorgsector is ook een talige sector, zeker in de ouderenzorg. Mensen in een rusthuis die in plat dialect uitleggen dat ze 'gèren een sarzjie emme' om 'over ulder biëne te lègge, omda 't anders vil te kaad is', dat lukt niet altijd met een cursus Nederlands A2, laat staan dat dan ook nog de analyse wordt gemaakt dat er mogelijk iets aan de hand is. Ik denk dus, collega's, dat we in eerste instantie moeten inzetten op wat we in ons regeerakkoord hebben gezet: de leerladder in de zorg goed uitbouwen en hbo5 zijn plaats geven. Wat erkenning van buitenlands diploma's via NARIC en mensen Nederlands leren betreft: ja, maar ik wil dat toch enigszins temperen om geen arbeidsmigratiekanaal op poten te zetten, want daar zitten enkele mogelijke gevaren in waarvoor we moeten opletten.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik denk dat ik begrepen heb wat u wilde zeggen, collega Daniëls. *(Gelach)*

Daarmee raakt u inderdaad het punt aan dat taal een belangrijk element is om zorgvragen goed te detecteren. Het hoeven dan zelfs niet de moeilijkste zorgvragen te zijn; ook de alledaagse zorgvragen detecteren is van ontzettend groot belang.

Wanneer zullen we klaar zijn? De gesprekken zijn opgestart en ik hoop dat we … *(onverstaanbaar)* … tot resultaten kunnen komen. Ik weet dat de koepels op dit ogenblik polsen bij hun achterban naar de wenselijkheid en de mogelijkheden van dit soort projecten, bijvoorbeeld samenwerking tussen woonzorgcentra en asielcentra. Ik denk dat de commissie Economie rond arbeidsmigratie ook al heel wat gedachtewisselingen en discussies heeft gehouden, dus ik zou voor een stuk naar die commissie willen verwijzen.

Voor alle duidelijkheid: hier gaat het om een tijdelijke inschakeling zolang het proces voor asielaanvraag loopt. Dat is belangrijk om nog even mee te geven.

De regelgeving vandaag is dat asielzoekers vier maand na de indiening van hun asielprocedure terechtkunnen op de arbeidsmarkt, mijnheer De Reuse, in afwachting van een beslissing over hun asielprocedure. Ik denk dat het belangrijk is en ook interessant om mensen in te schakelen in onze arbeidsmarkt daar waar het kan en waar ze beantwoorden aan de benodigde profielen. In eerste orde gaat het natuurlijk over taken die niet onmiddellijk contact vereisen met zorgvragers, helpen in de keuken bijvoorbeeld. Daar zouden zij kunnen helpen.

Wat NARIC betreft: het is een bevoegdheid van Onderwijs om dat sneller te laten gaan.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega's, voor alle duidelijkheid: ik ben het eens met een aantal nuances die hier aangebracht worden. Het zal geen magische formule zijn die het probleem volledig zal oplossen. Ik volg de collega's die zeggen dat het een en-en-enverhaal zal zijn.

Ik geloof wel dat we geen enkele piste mogen uitsluiten. Daar horen inderdaad belangrijke bemerkingen bij. Collega Daniëls, u hebt gelijk: mensensmokkel en alles wat daar ook maar op lijkt, is niet aan de orde, niet in het Vlaanderen van vandaag en ook niet in het Vlaanderen van morgen. We moeten garanderen dat, als er pistes opgezet worden, dat absoluut niet kan. Twee, taal is fundamenteel als het over zorgverlening gaat. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat mensen die taal niet kunnen verwerven of daar niet mee aan de slag kunnen gaan, maar het is wel cruciaal om kwaliteit te bieden en om mensen een veilig gevoel te geven, ook in zorgsituaties. Dat is heel belangrijk.

Dat neemt niet weg dat er opportuniteiten kunnen ontstaan op het vlak van arbeidsmigratie en het opleiden van mensen hier ter plaatse. We zijn het, collega De Reuse, waarschijnlijk niet met elkaar eens als het gaat over migratie, maar we kunnen het licht van de zon niet ontkennen: er zijn hier 150.000 mensen die zoeken naar een toekomst en we gaan daar als samenleving een antwoord op moeten formuleren. Ik weet dat uw antwoord is: gewoon terugkeren. Dat is een politiek standpunt dat in het halfrond zeker opgenomen mag worden, maar de voorbije jaren hebben toch ook wel aangetoond dat dat gemakkelijker gezegd dan gedaan is. In dat opzicht: laat ons kansen grijpen en zaken met elkaar verbinden.

Koen Daniëls (N-VA): Voor alle duidelijkheid, wat ik daarnet zei was: ik zou heel graag een dekentje hebben, want ik heb het koud aan mijn benen. Dat was het. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bevindingen in de veertiende armoedebarometer
– 1496 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, het uitblijven van een samenhangend armoedebeleid in Vlaanderen is het grote punt van kritiek dat Decenniumdoelen uit in de 14e Armoedebarometer. In dit rapport brengen de grote vakbonden, ziekenfondsen en armoedeorganisaties de armoede in Vlaanderen in kaart, met cijfers en onderliggende factoren die hiervan aan de basis liggen.

De bevindingen zijn zorgwekkend. Het aantal bedelingen van de voedselbanken steeg in 2020 tot boven 175.000. Veldwerkers worden dagelijks geconfronteerd met schrijnende situaties. Het aantal gezinnen waar niemand werkt, stijgt weer, net als de langdurige werkloosheid. Personen met precaire jobs, die voordien net boven de armoedegrens zaten, zijn de afgelopen 2 jaar onder die grens gedoken en hebben vaker een beroep moeten doen op het OCMW, omdat ze op het einde van de maand de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen

Armoede blijft in Vlaanderen hangen rond 10 procent. Oorzaken zijn onder meer de coronacrisis, het tekort aan betaalbare woningen, de stijgende energiefactuur en het uitblijven van goede antwoorden van de Vlaamse Regering op die vraagstukken.

Hoe reageert u op de bevindingen in de Armoedebarometer?

Bent u het eens met de kritiek dat een ernstig en samenhangend armoedebeleid momenteel ontbreekt? Zo ja, op welke manier wordt dit opgelost?

Bent u het ermee eens dat het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) de armoede in Vlaanderen niet structureel aanpakt?

Voert u overleg met de Vlaamse collega´s en het federale niveau om tot een coherent, structureel armoedebeleid te komen?

Hoe evalueert u de inspanningen van uw collega-ministers met betrekking tot armoedebestrijding? Hebt u op dit vlak een coördinerende rol?

Wat zijn de voornaamste knelpunten, volgens u, om tot een effectief armoedebeleid te komen? Hoe worden die aangepakt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De Armoedebarometer wijst terecht op een aantal knelpunten in de samenleving die door de coronacrisis zijn vergroot of meer zichtbaar zijn geworden. Het is duidelijk dat de crisis en de noodzakelijke maatregelen tegen corona een ongekend zware impact had en heeft op het welzijn van vele mensen, in het bijzonder mensen in armoede en kwetsbare situaties.

De Armoedebarometer wijst op een aantal federale maatregelen die volgens hen het verschil hebben gemaakt. Dat is ook zo. Denk maar aan het systeem van de technische werkloosheid dat we in dit land kennen.

Ik ben het wel niet eens met de voorstelling in de barometer als zouden de Vlaamse Regering en het Vlaamse Parlement zich van hun kant beperken tot enkel tijdelijke maatregelen en blind zijn voor de effecten op langere termijn. Dat is geen correcte weergave van de realiteit.

We hebben in dit parlement heel wat maatregelen besproken, sommige daarvan inderdaad op korte termijn, andere ook op langere termijn. Ik denk zowel aan de maatregelen die tijdens de crisis zijn genomen als aan de maatregelen in het kader van het Vlaams relanceplan en binnen mijn bevoegdheden Armoedebestrijding. Denk aan het actieplan Mentaal Welzijn, de projectoproep outreachend werken naar mensen in armoede, Housing First, zorgzame buurten, de uitrol van het geïntegreerd breed overleg (GBO), versterking bij de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) en in de jeugdhulp. De meeste daarvan kregen of krijgen een structureel karakter.

De barometer gaat volgens mij ook voorbij aan de inspanningen van de hulpverleningssectoren zelf, die in zeer moeilijke omstandigheden toch alles in het werk

hebben gesteld om bereikbaar te blijven. Heel wat sectoren zijn proactief en outreachend aan de slag gegaan om mensen te bereiken.

Ik ben het ook niet eens met de stelling dat het armoedebeleid niet ernstig of onsamenhangend zou zijn. En het bewijs zit in de cijfers die de Armoedebarometer zelf meegeeft. Ik ben ervan overtuigd dat de armoedesituatie door de coronacrisis en zonder een degelijk armoedebeleid veel erger zou zijn. De barometer stelt terecht dat een aantal sectoren waar relatief veel maatschappelijk kwetsbare mensen een inkomen verwerven, zwaar zijn getroffen door corona en de noodzakelijke maatregelen in dit verband: de horeca, de cultuursector, de toeristische sector. Ik lees in de barometer weinig over de inspanningen die Vlaanderen heeft gedaan om die sectoren te ondersteunen, zodat zoveel mogelijk organisaties in die sectoren de crisis zouden kunnen doorkomen. En ik stel vast dat dit succes heeft, als ik alleen al kijk naar het aantal openstaande vacatures voor deze sectoren. En dan zwijg ik nog over de vacatures die we bij de vorige vraag om uitleg aanhaalden.

Over het algemeen stelt de Armoedebarometer terecht dat de armoedecijfers in België en Vlaanderen al een decennium en langer lang vrij stabiel blijven. We krijgen nog geen definitieve knik in de goede richting in de grafiek, ondanks heel wat inspanningen van de Vlaamse, de federale en de lokale overheden. Daarom werken we nu aan enkele beleidslijnen die onze manier van bereiken van en omgaan met maatschappelijk kwetsbare mensen fundamenteler herdenken en herwerken. Zo zijn we enkele jaren geleden gestart met het geïntegreerd breed onthaal, een samenwerkingsverband tussen het CAW, het OCMW en de diensten maatschappelijk werk (DMW's) van de ziekenfondsen. We investeren vandaag in zorgzame buurten. En we zijn gestart met het uitwerken van het plan 'Vroeg en nabij', een nieuw plan voor de ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen.

Het gros van het structurele armoedebestrijdingsbeleid staat niet vermeld in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. En dat is normaal. Het actieplan bevat een lijst van nieuwe maatregelen van deze Vlaamse Regering om nieuw beleid uit te werken, uit te testen of te implementeren. Het is dus geen inventaris van alle aspecten van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid. Integendeel, het zegt niets over het bestaande, reguliere activeringsbeleid voor mensen ver van de arbeidsmarkt. Het bevat geen beschrijving van alle aspecten van de sociale economie of de sociale huisvesting. De reguliere werking van de CAW's, samenlevingsopbouw, de CGG's, het straathoekwerk, de automatische toekenning in het groeipakket, vakantieparticipatie, enzovoort, zijn niet opgenomen in dit plan.

Het plan bevat de maatregelen die aangekondigd werden in het Vlaams regeerakkoord als antwoord op de armoedesituatie zoals die gekend was voor de coronacrisis. Ik heb hier in het parlement al meermaals aangegeven dat het actieplan geen rekening heeft kunnen houden met de impact op langere termijn van de coronacrisis. Waar nodig en mogelijk zullen we dit in de toekomst bijsturen.

Zoals al vaker aangegeven, wordt het armoedebestrijdingsbeleid niet gedicteerd vanuit één of vanuit enkele ministers van de Vlaamse Regering, maar wordt er vorm aan gegeven in onderling overleg. Het genoemde Vlaams Actieplan Armoedebestrijding is daar een voorbeeld van. Ook de nieuwe maatregelen worden in overleg met de Vlaamse Regering uitgewerkt. Met de federale collega's heb ik op het vlak van armoedebestrijding tot nu toe vooral bilateraal contact gehad op basis van concrete dossiers. Ik ben al langer vragende partij om ook meer structureel overleg te plegen over de armoedeproblematiek binnen een interministeriële conferentie Maatschappelijke Integratie.

Het zal u niet verbazen dat ik geen oordeel zal uitspreken over de inspanningen van collega-ministers met betrekking tot de armoedebestrijding. De Vlaamse Regering stippelt collegiaal de lijnen uit voor het armoedebestrijdingsbeleid. Ik zal

mijn collega's aanspreken over de voorstellen die zij maken, en over de invulling, de opvolging en de uitvoering van hun acties in het kader van armoedebestrijding, en over hun verantwoordelijkheid als bevoegde ministers.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoorden. U noemt heel wat initiatieven die worden genomen. Die zijn goed. Maar ik houd echt mijn hart vast. Het leven wordt in een sneltreinvaart duurder. De inflatie kwam deze maand uit op 7,59 procent. Dat betekent dat we voor onze aankopen gemiddeld 7,59 procent meer betalen dan een jaar geleden. De coronacrisis heeft heel wat mensen in financiële problemen gebracht. Maar daarnaast hebben we ook de energiecrisis. De energie- en brandstofprijzen swingen de pan uit. Daarnaast is er ook nog de woningcrisis. Ook de huurprijzen zijn gestegen. Het aantal kandidaat-huurders op de wachtlijst voor een sociale woning is op een jaar tijd met 15.000 gestegen. Er staan nu 170.000 huishoudens op die wachtlijst. Het is een en-enverhaal. Jonge gezinnen, alleenstaanden, gepensioneerden met een laag pensioen en zelfs tweeverdieners hebben of krijgen het zeer moeilijk. Ik vrees dat de OCMW's heel wat extra hulpvragen krijgen en overstelpt zullen worden.

Naast de verantwoordelijkheid van de overheid mogen we niet blind zijn voor onze omgeving. We leven in een samenleving waar we elkaar opnieuw moeten helpen. In heel wat steden en gemeenten worden initiatieven opgestart om mensen die er nood aan hebben te helpen. Bij ons in Vlaams-Brabant worden op sociale media weggeefgroepen opgericht. Daar kan men van kleding tot meubels aanbieden en kunnen mensen die via #durftevragen voor datgene waar ze nood aan hebben terecht. Deze groepen zijn een enorm succes. Men kan dus lokaal heel wat doen voor mensen die het moeilijk hebben. We moeten deze initiatieven toejuichen.

Minister, op 114 plaatsen in Vlaanderen start vanaf 1 maart een zorgzame buurt op. Onze fractie is heel tevreden dat u hiervoor 9,4 miljoen euro voorziet. Betekent dit dat er ook 114 lokale besturen hebben gereageerd op die projectoproep? Kunt u dat even toelichten? Waar kan ik de lijst vinden van de 114 plaatsen die hebben gereageerd op deze projectoproep?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Het toeval wil dat ik een gelijkaardige vraag heb ingediend, zij het wel in schriftelijke vorm. Ik heb mij in het bijzonder gericht op de nieuwe statistieken die Statistiek Vlaanderen op 26 januari 2022 heeft gepubliceerd. U zult die ook wel hebben gelezen. Ze gaan lijnrecht in tegen de – als ik dat mag zeggen – politiek gekleurde verwijten van Decenniumdoelen. Uit de cijfers van Statistiek Vlaanderen blijkt dat in Vlaanderen het armoederisico het laagste is van de hele EU, en dat Vlaanderen op het vlak van inkomensgelijkheid de tweede beste leerling van de EU is. Ik wil zelfs niet beginnen over de andere landsdelen.

Ik weet dat je met cijfers niet alles kunt bewijzen, maar ze geven wel een tendens aan. En die tendens is volgens mij niet zoals Decenniumdoelen ze schetst. Iedere persoon in armoede is er een te veel. Dat heb ik hier al vaak gezegd. Armoede bestaat wel degelijk. Dat ontken ik zeker niet. We hebben nooit iets anders beweerd als het op armoedebestrijding aankomt. En ja, soms hebben we een andere invulling wat betreft armoedebestrijding op het terrein. Maar als Decenniumdoelen zegt dat de Federale Regering het beter doet dan de Vlaamse Regering, terwijl de cijfers en het beleid zijn wat ze zijn, en dat wij een beleid tegen de armen voeren, sorry, dan kunt u mij niet kwalijk nemen dat ik deze uitlatingen allesbehalve serieus neem en dat ik, zoals de minister, neem ik aan, erdoor geschoffeerd ben.

Ik vind het spijtig dat sommige organisaties het armoedebeleid misbruiken om een slecht project te doen. Ik denk dat we dat het best aan uzelf kunnen overlaten.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Het is, als ik mij niet vergis, van 2013 geleden dat er nog een IMC Sociale Integratie heeft plaatsgevonden. Hebt u al signalen opgevangen dat er binnenkort een dergelijke IMC, waarop ook armoedebestrijding op de agenda staat, op poten zal worden gezet? Mocht dat niet zo zijn, lijkt u dat dan niet opportuun?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik moet bekennen dat ik net zoals collega Verheyen toch wel wat gechoqueerd was toen ik het persbericht las. We hebben daarover geen correct en eerlijk beeld gekregen. We mogen kritisch zijn. Zoals daarnet ook gezegd, moeten we blijven werken aan een armoedebeleid. Dat doen we ook. Elke persoon in armoede is er een te veel, volledig mee akkoord, maar ik denk dat we ook moeten kunnen onderschrijven en eerlijk stellen wat Vlaanderen doet voor het armoedebeleid.

De minister heeft daarnet heel wat projecten opgesomd. Dat is niet niets. Uiteraard beseffen we dat corona een impact heeft gehad en nog altijd heeft op ieder van ons. In alle sectoren zijn er heel wat problemen, zeker en vast voor de kwetsbaren. Maar we mogen eerlijk en correct stellen dat Vlaanderen heel wat inspanningen heeft geleverd.

Ook de lokale besturen hebben dat gedaan. We zullen aan de armoedeproblematiek blijven werken. Nu komen stellen dat die beweringen van dat verslag juist zijn, is zeker niet correct. Minister, ik ben blij dat u dat hebt onderschreven en dat u ook het positieve hebt aangehaald van wat we allemaal wel doen.

We blijven dus werken aan het armoedebeleid, maar we kunnen daar natuurlijk niet op één dag oplossingen aan geven. Het is een werk van lange adem. We zullen het ook in de komende weken en maanden voortzetten.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het is goed dat we die cijfers over de armoededrempels bekijken. Wat collega Verheyen zegt, klopt.

Er zijn in totaal, als ik mij niet vergis, een 150-tal projecten ingediend. Het gaat niet alleen over lokale besturen. Ook voorzieningen of eerstelijnszones konden intekenen, met een lokaal bestuur als partner. 114 werden er goedgekeurd. Het enthousiasme was dus zeer groot. Al die projecten kunnen worden teruggevonden op www.zorgzamebuurten.be, met een kaartje met bijkomende uitleg over elk project.

Collega Verheyen, minister Lalieux heeft op de persconferentie van het tweejaarlijkse verslag van het Steunpunt Armoedebestrijding aangegeven dat ze contact heeft opgenomen met Elio Di Rupo. Het zijn Wallonië en de Duitstalige Gemeenschap die deze IMC dienen samen te roepen. Maar de federale minister heeft aangegeven dat dit in orde zou komen. Wij kijken daar dus naar uit.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord op mijn bijkomende vraag. Ik heb verder geen opmerkingen meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vermeende wantoestanden bij een woonzorgactor in Frankrijk die ook in Vlaanderen actief is
– 1506 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het boek 'Les Fossoyeurs' met onthullingen over de commerciële zorgsector, dat voor veel ophef zorgt
– 1549 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): In het boek 'Les Fossoyeurs' van de Franse journalist Victor Castanet worden wantoestanden weergegeven met systematische verwaarlozing, op basis van 250 getuigenissen van bewoners en van verzorgend personeel in woonzorgcentra. Het gaat heel specifiek over één woonzorggroep, die ook vestigingen heeft in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Op dat vlak hadden we hier al de Panoreportage in 2017. Sinds 2019 is er ook het geactualiseerde decreet Woonzorg, dat een verplichte erkenning van initiatieven oplegt, die sowieso moeten voldoen aan een aantal kwaliteitseisen.

Ondertussen hebben ook een aantal schokkende getuigenissen over wantoestanden in sommige woonzorgcentra hun weg gevonden naar de pers hier in Vlaanderen. Ik begin zelfs niet met die getuigenissen te beschrijven, want ze zijn te lang en soms ook te confronterend.

Minister, in de commissiebespreking van 14 september 2021 zei u dat er zeven woonzorgcentra op de lijst van verhoogd toezicht stonden op dat moment. Op dit ogenblik, minister, zouden er dertien of veertien op staan. Ik heb gezien dat er een aantal commerciële woonzorgcentra op staan, maar evengoed twee publieke.

Vandaag worden we geconfronteerd met een dubbel probleem. Ja, ik wil heel graag dat alle wantoestanden die er in een woonzorgcentrum zouden bestaan aan de oppervlakte komen. Maar neen, minister, ik wil ook niet dat nu meteen alle meer dan achthonderd woonzorgcentra in Vlaanderen onder de verdenking komen dat er daar wel eens wantoestanden zouden kunnen zijn die het daglicht nog niet hebben bereikt.

Minister, in het belang van de bewoners die misschien in een situatie zitten die hun vandaag onrecht aandoet, en in het belang van alle andere bewoners en zorgverleners die in een woonzorgcentrum werken waar alles prima verloopt, denk ik dat het goed is dat hierover heel snel klaarheid en duidelijkheid wordt geboden.

Minister, mijn eerste vraag gaat over extra toezicht. Zult u dezelfde actie ondernemen als uw collega Morreale heeft gedaan in Franstalig België? Zult u ervoor zorgen dat de woonzorgcentra van de groep waarover het hier gaat – het zijn er, dacht ik, 22 – versneld aan een inspectie worden onderworpen? Op die manier kunnen we bekijken of er vandaag nog een probleem is. Het is belangrijk om te zeggen dat de klachten dateren van voor oktober 2021 en dat er daarna wel een verbetering zou zijn gekomen. Heel specifiek: zult u alle vestigingen van Orpea – want daarover gaat het – versneld aan een toezicht onderwerpen, zodat we klaarheid krijgen in de situatie voor iedereen die bij die woonzorgcentra betrokken is?

Hebt u signalen gekregen van gelijkaardige problemen in andere Vlaamse voorzieningen, buiten Park Lane en James Ensor, die nu in de Vlaamse pers voorkomen?

Heeft de Woonzorglijn soortgelijke signalen opgepikt? Heeft de Woonzorglijn dit opgepikt? Zitter er nog andere van dat soort dossiers in de pijplijn?

Hoeveel voorzieningen staan op dit moment op de lijst van voorzieningen in verhoogd toezicht? Dat is een heel dynamische lijst. Minister, wat ik aan die lijst niet begrijp, is dat er minstens één woonzorgcentrum is, Le Clos Bizet, dat daar al sinds het ontstaan van die lijst op staat. Minister, wij moeten daar allemaal geschandaliseerd over zijn, dat een woonzorgcentrum de mogelijkheid krijgt om meer dan een jaar op de lijst van verhoogd toezicht te staan. In dit geval gaat het zelfs over drie jaar. In mijn beleving zou het zo moeten zijn dat wanneer Zorginspectie een tekortkoming vaststelt, dit woonzorgcentrum maandelijks in een coachingtraject wordt opgevolgd door Zorginspectie en dat een woonzorgcentrum nooit langer dan een jaar op die lijst kan staan. Minister, wilt u ook de werking van Zorginspectie veranderen, van het afvinken van een aantal criteria naar een echt coachingtraject, met daaraan gekoppeld een heel strenge verplichting dat je nooit langer dan bijvoorbeeld een jaar op zo'n lijst van verhoogd toezicht kunt staan?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): De aanleiding voor mijn vraag is het boek dat in Frankrijk is uitgekomen, namelijk 'Les Fossoyeurs', ofwel 'De doodgravers', een indrukwekkend boek. Het gaat over een onderzoek van drie jaar met niet minder dan 250 getuigenissen, vooral over de woonzorgcentra van de Orpeagroep. Er zijn al verschillende getuigenissen in de pers gekomen. Die tonen dat er heel wat gebrekkige omstandigheden in verschillende van de woonzorgcentra waren. Het gaat vooral over een structureel besparen op materiaal, zoals incontinentie-materiaal, over het slecht behandelen van ouderen en personeel zelf, over boek-houdkundige trucs en een verkwisting van overheidsgeld. Die onthullingen zorgen voor een schokgolf in Frankrijk. Die laat zich bovendien voelen op de beurs. We zien dat het aandeel van Orpea gekelderd is. Ook de groep Korian deelde in de klappen en kende een daling van 30 procent.

De problemen die naar boven zijn gekomen bij de grote commerciële zorggroepen, stoppen niet aan de landsgrens. Dat hebben we de laatste dagen in de pers gemerkt. Op de lijst van verhoogd toezicht staan twee woonzorgcentra die redelijk duur zijn, niet wegens eenmalige gebreken, zoals de directeur van Park Lane bijvoorbeeld durft te beweren, maar wel degelijk om herhaalde inbreuken op de kwaliteit van de zorg. Anders komt men ook niet op de lijst van verhoogd toezicht te staan.

De Franse multinational Orpea reageerde en zei dat men op die zwarte lijst kwam door eenmalige of kleine fouten, bijvoorbeeld alcoholgel die niet op de kamer staat – ze zeggen dat ze die in de gang zetten – of het ontbreken van notities in het zorgdossier. Maar dat is niet de realiteit. Er komen ook bij mij veel getuigenissen binnen van familieleden die echt wel getuigen over toestanden van verwaarlozing. De heer Parys zei dat hij de getuigenissen niet wil beschrijven, maar ik vind het wel belangrijk om te beseffen dat familieleden de zorg voor hun kwetsbare ouderen toevertrouwen aan een woonzorgcentrum en dan moeten vaststellen dat er echt wel problemen van verwaarlozing komen, van het feit dat mensen gewoon via de deur weglopen omdat er te weinig toezicht is, tot vuile kleren. Ook zien familieleden via een camera dat hun ouder gevallen is en niet kan worden recht geholpen. Een van de familieleden vertelde dat veel bewoners niet kunnen vertellen wat er gebeurt. Als haar moeder 's nachts gewassen wordt, weet zij dat 's morgens niet meer. Zo is het natuurlijk gemakkelijk om slechte verzorging te geven, maar dat maakt het zeker niet aanvaardbaar.

In die zin is het ook een verantwoordelijkheid van de overheid om te zorgen dat er overal voldoende toezicht is en dat dergelijke wantoestanden niet kunnen

gebeuren. Laat het duidelijk zijn dat het gaat om een klein aandeel van alle woonzorgcentra in Vlaanderen. Het gaat over tien tot vijftien woonzorgcentra die we zien verschijnen op de lijst van verhoogd toezicht. Maar we moeten wel beseffen dat men daar pas op komt te staan na herhaalde inbreuken en dat het slechts het topje van de ijsberg is. Als ik personeelsleden van andere woonzorgcentra hoor, hoor ik heel vaak dat er bespaard moet worden op incontinentiemateriaal, dat 's nachts natte pampers weer moeten worden aangedaan, dat er wegens personeelstekorten doorligwonden en dehydratatie ontstaan. Dat maakt ons toch echt wel ongerust.

Laat het ook heel duidelijk zijn dat het niet de schuld is van het personeel. Ik denk dat het personeel overal zijn stinkende best doet om te trachten de zorgen te verlenen die nodig zijn. Maar ze moeten heel vaak zelf vaststellen – dat is ook een reden om uit de job te stappen – dat ze door het personeelstekort en omdat er mensen uitvallen, niet in staat zijn om de zorg te verlenen die nodig is.

We zien dat het team van Zorginspectie dat de inspecties moet uitvoeren, vandaag bestaat uit een 22-tal voltijdequivalenten (vte's), waarbij we zien dat zij vooral lijsten kunnen afvinken maar niet echt het traject kunnen uitvoeren van echte opvolging, advies geven en zorgen dat de kwaliteit van de zorg volstaat. Daarnaast is er ook nood aan veel meer financiële controle, want het is wel redelijk wrang dat een groep zoals Orpea, die miljoenen euro's winst maakt, tegelijkertijd mag en kan besparen op bijvoorbeeld incontinentiemateriaal en voeding.

Minister, hoe reageert u op de onthullingen over wantoestanden in de commerciële zorggroep Orpea? Weet u van problematische omstandigheden in de woonzorgcentra van Orpea in Vlaanderen? Ondertussen hebben we vastgesteld dat twee woonzorgcentra van Orpea onder verhoogd toezicht staan. Wat is daar de reden voor? Hoelang zijn daar al wantoestanden aan de gang? Zijn die Zorginspectie al vroeger ter ore gekomen? De familieleden laten zien dat ze al heel vaak en de laatste twee jaar verschillende keren aan de alarmbel hebben getrokken bij de directie. Wat is daar al van geweten? Kon men dat niet op tijd rechttrekken?

Daarnaast zien we ook dat Orpea toevallig de eerste zorginstelling was waarbij een procedure voor het 'verhinderen van toezicht' gestart is. Ze hebben geen volledige inzage gegeven in hun boekhouding. Het is toeval dat het nu net over die zorggroep Orpea gaat. Wat was de reden voor de start van de procedure? Is deze procedure ondertussen afgelopen? Wat waren de conclusies? Is er ondertussen inzage in die boekhouding?

We zien dat die groepen met als winstmodel ouderenzorg op de beurs genoteerd staan. U hoe weet dat ik mij daar grote vragen over stel. Een van gevolgen vandaag is de daling van de beurskoers van die twee beursgenoteerde bedrijven. Wat kunnen de gevolgen daarvan zijn? Zijn er al gevolgen voor de werking van woonzorgcentra in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de onthullingen in het boek dat u vermeldt, kunnen natuurlijk, indien waar, niet getolereerd worden. Het gaat over onthullingen die in Frankrijk hebben plaatsgevonden, voor alle duidelijkheid. In Vlaanderen houden we nauw toezicht op de kwaliteit van zorg in de voorzieningen. Bij gebreken zal hier met alle middelen van het Woonzorgdecreet en het Toezichtdecreet worden opgetreden, na controles door Zorginspectie.

Op dit ogenblik staan er dertien voorzieningen onder verhoogd toezicht, waaronder twee woonzorgcentra van de groep Orpea. Dat betekent dat bij die voorzieningen ernstige tekortkomingen zijn vastgesteld en dus problematische omstandigheden die geremedieerd moeten worden. Op basis van de klachten die zijn binnengekomen

bij de Woonzorglijn, kunnen er klachteninspecties volgen. Ik heb weet van problematische situaties in bepaalde woonzorgcentra van onder andere de groep Orpea, en dit op basis van de verschillende inspecties die ter plaatse werden uitgevoerd naar aanleiding van klachten. Er staan ook andere woonzorgcentra op deze lijst van verhoogd toezicht na periodieke inspecties of klachtinspecties en dit wegens verschillende tekortkomingen op vlak van erkenningsvoorwaarden. Dat houdt in dat die voorzieningen nog regelmatiger en strenger worden opgevolgd.

De woonzorgcentra Park Lane en James Ensor van Orpea staan om verschillende redenen onder verhoogd toezicht. Zij zijn beide aangemaand om te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, dit op basis van verschillende inspectieverslagen die aanleiding hebben gegeven tot de aanmaning. Kort samengevat kunnen we zeggen dat er personeelstekorten waren en dat die tekorten ook aanleiding hebben gegeven tot tekorten op de zorg, de zorgplanning en de zorgdossiers. De inspecties die aan de basis liggen van deze aanmaning zijn er gekomen naar aanleiding van klachten bij de Woonzorglijn.

Naar aanleiding van een inspectie in het kader van een onderzoek naar de financiële gezondheid van Orpea Belgium nv, werd er een aangekondigd inspectiebezoek gebracht op 16 juni 2021 aan 22 gelieerde beheersinstanties behorende tot Orpea Belgium nv, waarbij niet alle gevraagde financiële documenten werden voorgelegd. Daarom werd de procedure 'verhindering van toezicht' opgestart en werd Orpea gehoord op 11 oktober 2021. Op 2 december 2021 werd in deze procedure beslist dat de 'verhindering van toezicht' heeft plaatsgevonden maar dat er geen administratieve geldboete werd opgelegd omdat het een eerste overtreding betrof en de gevraagde documenten alsnog aan Zorginspectie werden bezorgd op 28 oktober 2021.

Orpea en Korian zijn beursgenoteerd in Frankrijk. Daar zagen we de afgelopen dagen hun aandelenkoers dalen. Dit betekent dat er minder vertrouwen is bij beleggers en dat het voor deze bedrijven moeilijker is om extern kapitaal aan te trekken voor toekomstige investeringen. Het dalen van de aandelenkoers heeft niet per se een onmiddellijke financiële impact op hun operationele kosten en opbrengsten. Het operationeel resultaat wordt voornamelijk gestuurd door de bezetting van bewoners, de loonkosten, de kosten van goederen en diensten, zoals energie.

In Vlaanderen hebben een aantal media bericht over Orpea. Dit schaadt het vertrouwen in de groep Orpea en mogelijk ook andere de grote commerciële groepen in Vlaanderen. Dit kan effecten hebben op het aantal potentiële bewoners die zouden kiezen voor een verblijf in een van hun woonzorgcentra, alsook hun aantrekkelijkheid als werkgever.

We blijven nauw toezicht houden op de voorzieningen in Vlaanderen in het algemeen, zowel via periodieke inspecties, thematische inspecties als klachteninspecties. Zoals aangehaald, staan er reeds verschillende voorzieningen onder verhoogd toezicht. Op het moment dat er klachten binnenkomen bij de Woon-zorglijn zullen er natuurlijk verder klachteninspecties worden georganiseerd en indien hieruit blijkt dat er maatregelen moeten worden genomen, zullen die worden genomen.

Er staan op dit moment dertien voorzieningen onder verhoogd toezicht wegens structurele problemen. Deze problemen zijn uiteenlopend en worden opgevolgd door Zorginspectie en het agentschap Zorg en Gezondheid.

Ik wil ook de overwegingen die de heer Parys heeft gemaakt, meegeven: tegenover die derftien staan er achthonderd andere waar ook inspecties gebeuren en waar er ook elementen zijn maar die met heel veel engagement ten aanzien van de bewoners werken, dat in goede omstandigheden doen en die naar best vermogen proberen een goede werkgever te zijn.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Wat Orpea betreft, heb ik de vraag gesteld om die woonzorgcentra nu prioritair structureel te gaan bezoeken met de inspectie, zodat er duidelijkheid komt. Voor alle mensen die daar wonen, werken, familie hebben en voor de groep zelf zijn er alleen maar voordelen aan om heel snel duidelijkheid te verschaffen, zoals in Franstalig België vandaag al gedaan is. Daar is men tot de vaststelling gekomen dat er over het algemeen een heel positief beeld naar voren is gekomen van de woonzorgcentra van die groep waar we het vandaag over hebben. Ik denk dat dat soort duidelijkheid iedereen zou kunnen helpen.

In achttien voorzieningen wordt er een inspectie uitgevoerd, waarvan er al twaalf achter de rug zijn. Acht zijn positief, twee gemengd en een verontrustend. Dat is het resultaat van de inspecties tot nu toe in Franstalig België. Dat soort van resultaat zou ik bij ons ook heel graag zien.

Wat betreft de procedure die is aangespannen omdat Orpea blijkbaar een aantal documenten niet op tijd zou hebben aangeleverd, is het misschien belangrijk om te zeggen dat een beursgenoteerd bedrijf niet op elk moment elk document kan aanleveren wegens een aantal internationale boekhoudregels. Het gaat niet over het feit dat zij moedwillig documenten hebben achtergehouden. Dat is ook belangrijk voor deze discussie.

Minister, wat Park Lane betreft, heb ik mij het volgende laten vertellen. Ik heb natuurlijk contact opgenomen met het woonzorgcentrum en de groep in kwestie. Zij zeggen dat er vandaag 35 voltijdequivalenten tewerkgesteld zijn voor 22 residenten, wat een personeelsnorm is die je bijna nergens anders zou vinden. In de mails die alle commissieleden hebben gekregen met een aantal schrijnende toestanden, zijn er ook mensen die bijvoorbeeld hun moeder verhuisden naar een ander woonzorgcentrum van die groep en daar heel tevreden zijn. Maar de discussie gaat voor mij veel breder, minister, omdat het hier in essentie gaat over een personeelstekort. De vraag is natuurlijk in hoeverre dat structureel is en in hoeverre een beslissing van die groep zelf. We hebben het verschil tussen de rob- en de rvt-bedden (rustoord voor bejaarden en rust- en verzorgingstehuis) trachten weg te werken met het Vlaams intersectoraal akkoord 6 (VIA 6). Hoever staat het met die inhaaloperatie, minister? Vorig jaar is er 100 miljoen euro vrijgemaakt om recurrent in te zetten voor de financiering van extra personeel en 45 miljoen euro voor kwaliteit. De middelen zijn er, maar vinden de voorzieningen ook effectief het personeel? Wat kan er nog worden gedaan om dat mogelijk te maken?

Wanneer, zoals in een van de getuigenissen staat – ik denk in dat over James Ensor – mensen zelf zorg moeten inkopen nadat ze al bijna 4000 euro per maand betalen in een woonzorgcentrum, dan klopt er iets niet. Minister, dan zou ik hopen dat Zorginspectie nog veel sneller op die trein springt en dat aan de oppervlakte brengt.

Dat brengt mij, buiten het structurele probleem van het personeel, bij de structurele vragen die we moeten stellen met betrekking tot de inspectie. Minister, ik heb het daarjuist al gezegd: ik vind het onaanvaardbaar dat een woonzorgcentrum zoals Le Clos Bizet acht keer bezoek heeft gehad van Zorginspectie en dat daar nog steeds problemen zijn sinds 2019. Dat dat woonzorgcentrum gewoon kan openblijven, vind ik absoluut onaanvaardbaar. Ik pleit er dus voor dat, indien er wantoestanden worden vastgesteld door Zorginspectie, er een coachingtraject komt waarbij om de maand wordt opgevolgd of die tekortkomingen daadwerkelijk zijn weggewerkt. Als dat niet is gebeurd binnen een periode van zes maanden, of laten we zeggen een jaar, dan moet zo'n woonzorgcentrum gewoon dicht. We mogen dat niet openlaten.

Wat ik ook niet begrijp is dat, als ik naar zo'n woonzorgcentrum zou gaan met mijn ouders, ik bijna onmogelijk kan weten dat het op de lijst van verhoogd toezicht staat. Het moet dat zelf nergens meedelen. Ik kan dat zelf nergens vinden. Minister, het idee van een Tripadvisor voor de kwaliteitsbeoordeling van woonzorgcentra is dus echt iets waarvan we werk moeten maken, samen met een financiering voor woonzorgcentra die is gebaseerd op kwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik vind dat er wel erg snel wordt voorbijgegaan aan de essentie van de zaak. Er komt een boek uit over een groep, met een gedegen, breed onderzoek met heel veel getuigenissen, zowel van familieleden als van personeelsleden. Daarin wordt een systeem blootgelegd, met een multinational, een beursgenoteerd bedrijf dat mooie winsten boekt, dat kapitaal kan uitkeren aan aandeelhouders, maar dat tegelijkertijd een systeem is van structurele besparingen op materiaal voor ouderen. Dat moet ons toch wel doen nadenken. Het maakt me ongerust dat er niet bij wordt stilgestaan dat daar een conflict zit tussen een winstmodel en een model waarbij zorg centraal moet staan en er niet wordt bespaard op pampers en op personeel. Er zijn al verscheidene alarmsignalen geweest, over minder personeel dat wordt ingezet, over minder bovennormpersoneel dat wordt ingezet, over prijzen die veel hoger zijn, over de zwarte lijst voor toezicht. We zien toch dat het vooral commerciële woonzorgcentra zijn die daarop staan. De heer Parys haalt aan dat er nu ook twee openbare op staan. Oké, dat is heel jammer, maar het zijn voornamelijk commerciële zorginstellingen die daarop staan. Minister, ik betreur dat u toch uw kop in het zand blijft steken wat dat betreft.

Maar goed, het gaat over de kwaliteit van de zorg hier, die wij moeten kunnen garanderen. Ik wil nog eens benadrukken dat die lijst van verhoogd toezicht voor mij echt wel het topje van de ijsberg is. Dat gaat om woonzorgcentra die structureel, keer op keer inbreken plegen op de erkenningsvoorwaarden en daar niet goed op reageren, die daar geen gevolg aan geven. Dat zijn natuurlijk de meest problematische zorginstellingen. Zoals u zelf zei: gelukkig zijn het er maar tien à vijftien op de achthonderd woonzorgcentra die Vlaanderen kent, maar dat moet ons toch ook doen nadenken over de andere woonzorgcentra en de zorgkwaliteit die we daar moeten garanderen.

Ik stel dan wel vast dat de 22 voltijdsequivalenten die binnen Zorginspectie verantwoordelijk zijn voor alle zorginstellingen, zowel die voor de ouderen als die voor de jongeren en die voor personen met een handicap, niet kunnen volstaan om overal niet alleen de kwaliteit te controleren, maar ook aan opvolging te doen en advies te geven, en te voorkomen dat er wantoestanden ontstaan. Ik vraag dus echt dat er sneller zou worden ingegrepen, dat er sneller controle zou zijn op de woonzorgcentra, en ook dat Zorginspectie zelf zou worden uitgebreid, waardoor zij daadwerkelijk goede controles kunnen uitvoeren. U zegt nu dat dit naar boven is gekomen naar aanleiding van klachten bij de Woonzorglijn. Ik hoop toch dat de meeste problemen naar boven komen net door de inspecties die worden gedaan, en dat het niet altijd de familie moet zijn die moet bellen naar Zorginspectie voor die wantoestanden naar boven komen.

Minister, mijn bijkomende vraag is dus: hoe kijkt u naar het systeem van commerciële zorg en beursgenoteerde bedrijven die actief zijn in de zorgmarkt? Is dat volgens u het model van de toekomst? Bent u bereid om Zorginspectie uit te breiden en die controles uit te breiden, zodat er, in plaats van enkel checklisten af te vinken, ook echt een opvolgings- en adviesfunctie kan zijn van die inspectie?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, de voorbije jaren kwamen er al getuigenissen aan het licht van hoe bepaalde commerciële groepen op onaanvaardbare wijze bespaarden op personeel, maaltijden en verzorging. De Orpea Group waarvan sprake is een mastodont. Ze is actief in 23 landen en beheert 1200 instellingen. Ze kiest dus overduidelijk voor een winstbejagmodel in plaats van voor een zorgmodel, met enorme uitwassen. We hebben de getuigenissen allemaal kunnen lezen. We kregen ze inderdaad in onze mailbox. Ze zijn schokkend.

Concreet, inzake het woonzorgcentrum Park Lane in Antwerpen heeft Zorginspectie het over te weinig personeel, geen toezicht 's nachts, foute toediening van geneesmiddelen. De dochter van een bewoner nam zelf contact met ons op met zeer triestige verhalen over de verzorging, of beter, het gebrek eraan, door de onderbezetting en besparing. Hetzelfde verhaal in Oostende: een tekort aan zorg ondanks de hoge dagprijzen die worden gevraagd. De vakere en onaangekondigde inspecties door het agentschap Zorg en Gezondheid omdat die woonzorgcentra op een zwarte lijst staan, hebben dus hun doel gemist. Ze voldoen nog altijd niet aan de norm, maar ondertussen wonen onze ouderen daar nog steeds en betalen ze hun maandelijkse rekening. Het moge duidelijk zijn: het bestaan van die zwarte lijst is goed. Het daaraan gekoppelde verhoogde toezicht is echter duidelijk onvoldoende. Het kan bijvoorbeeld niet dat een woonzorgcentrum al sinds 2018 – er werd al naar verwezen – op die lijst staat en vandaag nog altijd niet aan die normen voldoet.

Minister, daarom heb ik twee komende vragen aan u. Ten eerste, gerichte ingrepen vanuit Zorginspectie moeten voor ons mogelijk zijn. Bij wantoestanden moet een crisismanager van de Vlaamse overheid tijdelijk het beheer kunnen overnemen van dergelijke instellingen. Er moet echt een stok achter de deur zijn. Wilt u daartoe het nodige ondernemen?

Ten tweede, de Woonzorglijn, waar verzuchtingen en klachten kunnen worden gemeld bij het agentschap Zorg en Gezondheid, moet veel meer kenbaar worden gemaakt. Bewoners en hun kinderen zullen zo sneller hun klachten durven te melden, wat tot op heden niet altijd het geval is. Hoe wilt u dat aanpakken?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Collega's, minister, ik heb gezien dat in 2018 20 procent van de woonzorgcentra bezoek heeft gekregen van de inspectie. In 2019 was dat 18,4 procent. In 2020 was dat 31,5 procent. Van vorig jaar zijn de cijfers nog niet beschikbaar, maar we zien wel dat er een lichte stijging is van het aantal controles. Zoals de collega's al zeiden, moeten die inspecteurs verschillende sectoren doen. Ze komen weliswaar onaangekondigd. Ze gebruiken een lijstje om hun inspectie te doen. Dan kun je je wel afvragen of het dagelijkse reilen en zeilen en de kwaliteit van leven in een woonzorgcentrum gemakkelijk kan worden beoordeeld aan de hand van een aantal uren inspectie en het afvinken van lijstjes. We weten ook dat we niet zwart-wit mogen denken, dat het niet gaat over 'de commerciële zijn slecht ten opzichte van de openbare', of omgekeerd. Dat ligt een beetje in het midden. Ik merk ook, via bezoeken die ik zelf al heb gebracht, en getuigenissen, dat eigenlijk heel veel afhangt van de directie, van hoe die omgaat met het team, van of er menselijk met elkaar wordt omgegaan, of er schouderklopjes worden gegeven. We merken ook dat er inderdaad woonzorgcentra zijn die geen problemen hebben met het vinden van personeel, en dat er ook woonzorgcentra zijn waar het personeel wegloopt om in andere woonzorgcentra te gaan werken, waar het beter is.

Ik heb vorig jaar ook al eens het idee geopperd om toch te gaan werken met een Tripadvisor voor woonzorgcentra, waar bewoners en familieleden gewoon een recensie kunnen schrijven, zoals wij dat doen als we op hotel gaan. Ik ben heel

tevreden dat ik collega Parys dat daarnet ook heb horen opmerken. Moeten we er toch niet over nadenken om dat systeem te integreren in ons kwaliteitssysteem?

Een tweede bemerking die ik vandaag bij deze vraagstelling wil maken, betreft de Woonzorglijn. Minister, u weet dat ik u in de kerstperiode heb aangesproken over het feit dat men weliswaar op bezoek mocht gaan, maar dat er quarantaine was wanneer men terugkwam. U bent daar zelf op gesprongen en hebt daarvoor gezorgd. Ik heb vandaag in Het Laatste Nieuws opnieuw een lezersbrief moeten lezen van een dochter of zoon die opmerkte dat een bejaarde geen bezoek mag hebben en wordt opgesloten op de kamer. Dat is dus opnieuw bezig. Er zijn heel duidelijke richtlijnen geweest. Dan vraag ik me af hoe dat nu toch komt dat Zorginspectie op dat moment niet optreedt. Het kan toch niet zijn dat ik hier elke keer zulke situaties moet aankaarten, dat ik de tussenpersoon moet zijn tussen de personen die geen bezoek mogen krijgen en de inspectie die moet optreden. Dat is dus mijn tweede vraag: moet er niet eens worden nagedacht over die inspectie en het functioneren van de Woonzorglijn op zich?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, we hebben heel die discussie over de zwarte lijst en de woonzorgcentra die daar al een hele tijd op staan, al vaak gevoerd in deze commissie. Het is schandalig dat mensen in een woonzorgcentrum zoals Park Lane heel veel geld betalen voor wat eigenlijk slechte zorg is.

Als je ook ziet wat voor infrastructuurproblemen er zijn, zoals tapijten die doordrongen zijn van urine en zo, dan begrijp ik echt niet hoe het mogelijk is dat dat blijft aanslepen. Collega Parys heeft terecht ook al verwezen naar Le Clos Bizet. Dat ene woonzorgcentrum hebben we ook al vaak besproken in deze commissie. Het is ongelooflijk dat dat er nog steeds op staat. Minister, ik heb u al een aantal keren gevraagd om nu eindelijk eens echt streng op te treden tegen die enkele woonzorgcentra – want ik vind het heel belangrijk dat we blijven zeggen dat het er een paar zijn, en heb een aantal collega's dat ook horen zeggen – die echt niet voldoen aan de kwaliteitseisen die we stellen en manifest weigeren zich daaraan aan te passen. Momenteel is er eigenlijk een overaanbod in de woonzorgcentra. Dat is een unieke situatie. De bezettingsgraad is 92,5 procent. Dat is ongezien. Dat hebben we de voorbije jaren nooit gezien. Als er zelfs nu niet wordt opgetreden tegen die paar woonzorgcentra die echt aan alles lak hebben, dan vraag ik me af wanneer dat dan wél nog gaat gebeuren. We hebben standaarden vooropgezet waaraan moet worden voldaan in het kader van het verlenen van zorg aan mensen. De inspectie heeft de heel belangrijke taak ervoor te zorgen dat dat gegarandeerd is. We gaan echter ook moeilijke knopen moeten durven door te hakken als het echt manifeste onwil is. Ik denk dat het echt het moment is om die paar cowboys die er zijn, aan te pakken, maar ik heb u dat al meermaals gezegd.

Daarnaast is er misschien toch nog wel een belangrijk element. Er is al naar verwezen dat dit een beursgenoteerde groep is, die aanzienlijke klappen heeft gekregen op de beurs: op een week tijd is ze de helft van de beurswaarde verloren. Ik denk dat ze zich ook financieel danig in de nesten heeft gewerkt. We lezen over wurgcontracten met onderaannemers, met verhuurders enzovoort. De volgende vraag is misschien nog wel belangrijk: zijn er eigenlijk noodplannen om, als zo'n commerciële groep echt zou omvallen, er dan voor te zorgen dat de zorg voor die bewoners nog kan worden gegarandeerd? Er zijn toch wel een aantal spelers die in slechte papieren zitten. Ik heb het net ook al gehad over het overaanbod dat er is. Er zijn wantoestanden inzake kwaliteit van zorg. Ik denk dat dat een heel gevaarlijke cocktail is. Minister, naast het feit dat ik echt vind dat u harder moet optreden tegen dat aantal woonzorgcentra die maar op die zwarte lijst blijven staan, is mijn heel concrete vraag aan u dus: is er een soort noodplan als een

commercieel woonzorgcentrum of een groep van commerciële woonzorgcentra er echt onderdoor gaat?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ook wij hebben de voorbije dagen heel schrijnende getuigenissen gelezen en mails gekregen van familieleden die gewoonweg schokkend zijn als je je voorstelt dat je ouders op die manier worden verzorgd, of, beter gezegd, niet de zorg krijgen waar ze recht op hebben. Dat is echt heel erg, en dat is gewoon iets wat we nooit, nooit mogen aanvaarden en waar we heel streng tegen moeten optreden. Gelukkig zijn er heel, heel veel woonzorgcentra, het overgrote deel, waar elke dag weer heel veel mensen hun uiterste best doen om die kwaliteitsvolle en warme zorg te geven aan onze ouderen. Dan is het heel erg om te lezen dat er enkele zijn waar dat niet gebeurt, ondanks het feit dat mensen er vaak veel betalen en ondanks het feit dat ze er met de beste verwachtingen naartoe verhuizen en dat hun kinderen en familieleden daar ook het beste van verwachten.

Minister, dan denk ik dat we vooral moeten inzetten op verschillende sporen. Ten eerste, hoe kunnen we dergelijke wantoestanden, het feit dat mensen niet goed worden verzorgd, niet de zorg krijgen waarop ze recht hebben, zo snel mogelijk detecteren? We weten immers dat dat gaat over een heel kwetsbare groep, bijvoorbeeld mensen met dementie, die zelf ook niet kunnen zeggen op welke manier ze zorg hebben gekregen, op welke manier ze eten hebben gekregen en dergelijke meer. Dat is dus een bijkomende moeilijkheid. Hoe kunnen we daarop versterken? Ik denk dan aan verschillende zaken. Ik denk aan de inspecties zelf. Ik weet dat er natuurlijk maar een beperkt aantal inspecteurs is. We moeten ook sneller kunnen weten waar er moet worden gereageerd. Wat dat betreft, is de toeleiding en de bekendheid van de Woonzorglijn natuurlijk heel belangrijk. Vaak stellen familieleden zich misschien al vragen, maar vooraleer ze dat dan gaan melden aan de Woonzorglijn, is er vaak toch al heel wat gepasseerd. In het begin gaan er misschien een aantal knipperlichtjes branden. Je stelt bijvoorbeeld eens een vraag aan een medewerker en je denkt dan dat het wel zal beteren of dat het maar eenmalig is. Ik denk dus dat we familieleden de weg naar die Woonzorglijn echt goed moeten wijzen. Maar dan moet je er ook voor kunnen zorgen dat de inspectie op heel korte termijn gebeurt wanneer er een klacht is bij de Woonzorglijn.

Wat daar zeker ook toe kan bijdragen, zijn heel sterke bewonersraden en de betrokkenheid van de families daarin, omdat ze daarin ervaringen kunnen uitwisselen. Ik hoor hier ook verschillende collega' s opnieuw het idee van de Tripadvisor naar voren schuiven. Dan heb je het over het bekendmaken naar het ruime publiek, naar iedereen die op zoek is naar een woonzorgcentrum. Intern ervaringen uitwisselen, binnen de familiegroep van een woonzorgcentrum, is nog iets anders. Zeker door corona is de uitwisseling van ervaringen tussen familieleden beperkter, waardoor zaken misschien minder snel aan het licht komen. Wanneer zaken worden gedetecteerd, moet er vanzelfsprekend heel krachtdadig worden opgetreden. Dan moeten er verhoogde inspecties zijn. Ik vraag me ook af, minister, of we het arsenaal van sancties niet moeten herbekijken en uitbreiden, en eventueel sneller en strenger bestraffen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het zijn schrijnende verhalen. Wantoestanden, ongeacht de rechtspositieregeling, moeten worden aangepakt. Daarom vind ik het altijd heel jammer dat de polarisatie opnieuw naar voren komt. Ongeacht die rechtspositieregeling is het belangrijk om te kijken naar alle woonzorgcentra die op de zwarte lijst staan. Ik hoor dat er nu ook twee publieke woonzorgcentra op

staan. Daarom betreur ik het ten zeerste dat men altijd een bepaalde sector, namelijk de commerciële sector, viseert. Als je die sector effectief op de schop wilt doen, is de vraag waar je die bewoners zult onderbrengen. Ik krijg daar nooit een antwoord op.

Wat betreft de inbreuken die worden vastgesteld, merk ik ook in mijn omgeving dat als Zorginspectie tekortkomingen vaststelt, er maar laattijdig een tweede en eventueel een derde bezoek komt. Daar gaan heel veel maanden overheen. Ik schrik er niet van dat woonzorgcentra al jaren op die lijst staan. Ik stel me de vraag of dat te maken heeft met een onderbemanning bij Zorginspectie, waardoor de opvolging traag verloopt of dat de dienst de woonzorgcentra voldoende tijd wil geven om te kunnen remediëren. Ik zou daar graag een goed zicht op willen hebben. Ik heb immers vaak het gevoel dat Zorginspectie de beslissing niet durft te nemen om een woonzorgcentrum te sluiten omdat ze dan een oplossing moet zoeken voor de bewoners. Ik zou daar graag meer duidelijkheid over krijgen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dat zijn veel vragen. Ik zou aan mevrouw Vandecasteele eerst en vooral willen zeggen dat ik mijn kop absoluut niet in het zand steek. Als je klachten hebt, maak die dan onmiddellijk en rechtstreeks over aan de Woonzorglijn. Dat raad ik iedereen aan. Dat is de geëigende procedure. Dat zou ik zelf ook doen. Als we klachten krijgen op het kabinet, maken we die over aan de Woonzorglijn. Het is haar taak om op basis daarvan de nodige initiatieven te nemen. De Woonzorglijn zal in eerste instantie de klacht bestuderen en zien of er via bemiddeling een oplossing kan worden gevonden. Wanneer blijkt dat dat niet volstaat of niet mogelijk is, neemt ze de volgende stappen.

Maar dat is iets wat ik iedereen zou willen vragen, u, mevrouw Vandecasteele, of anderen. Het is ook wat ik iedereen aanraad: als er klachten zijn, dien ze in bij de Woonzorglijn. Dat is onze manier van werken. We hebben de voorbije dagen mails gekregen met klachten, die we hebben overgemaakt aan de Woonzorglijn. Als we klachten kregen over regelingen met betrekking tot bezoek de voorbije periode, dan hebben we die ook overgemaakt aan de Woonzorglijn. En als ik aangesproken werd over bepaalde mistoestanden, dan heb ik dat ook telkens laten overmaken aan de Woonzorglijn. Dat lijkt mij de juiste manier van werken.

Zorginspectie doet periodieke inspecties en klachteninspecties. Bij de voorzieningen die reeds nauwer opgevolgd worden door Zorginspectie, is er uiteraard een extra controle. Zorginspectie zet vooral in op controles op basis van klachten die binnenkomen en op basis van de vaststellingen die ze doen tijdens de inspecties. Zo gebeurden er ook gerichte inspecties bij de voorzieningen van Orpea, zoals ik in mijn antwoord heb meegegeven.

Wat Le Clos Bizet betreft, kan ik zeggen dat dit dossier door Zorginspectie zeer nauw wordt opgevolgd. Daar werden ook de meeste tekortkomingen geremedieerd. Ze staan inderdaad al langer dan een jaar op de lijst onder verhoogd toezicht, net om te kunnen opvolgen of de remediëring ook voldoende duurzaam zal zijn. Het volstaat niet dat men een inspectieverslag krijgt, dat men een aantal zaken dan gaat aanpassen om dan na een paar weken of na een paar maanden opnieuw te vervallen in dezelfde oude gewoonte of in dezelfde problemen. Vandaar dat een aantal voorzieningen soms langer op zo'n lijst kunnen staan, net om die langdurige opvolging mee mogelijk te kunnen maken. Zo houden we de vinger aan de pols.

De beslissing – dat werd ook door een aantal collega's gezegd – tot sluiting van een woonzorgcentrum is geen lichtzinnige beslissing. Waarom is dat geen lichtzinnige beslissing? Ten eerste: je moet zorgen voor een nieuwe plek voor de bewoners. Dat is vaak geen eenvoudige zaak. De keuze om naar een bepaald

woonzorgcentrum te gaan, wordt over het algemeen genomen samen met de familie aan de hand van bepaalde afwegingen. Dat kan gaan over de kwaliteit van zorg, maar ook over de nabijheid van de voorziening of een aantal andere afwegingen die gemaakt worden zoals financiële afwegingen enzovoort. Wat je bij het sluiten voor ogen moet houden – en wat ik ook doe – is dat sluiten een aantal repercussies heeft. Waar ga je met die bewoners naartoe? Wat met alle afwegingen die men heeft gemaakt? Dat is een eerste afweging.

Ten tweede: vergeet ook niet dat bewoners in een woonzorgcentrum – eenmaal men daar is – een gemeenschap, een groep van mensen vormen. Als je dat sluit en je zegt 'We hebben hier nog een vijftigtal bewoners, we gaan er hier vier zetten, daar vijf zetten, daar drie zetten …' Dat is op zich al niet zo simpel, maar je ontrafelt ook die gemeenschap. Met andere woorden: sluiten is 'the lender of last resort'. We sluiten dat niet uit, maar we zetten toch eerst in op alle andere mogelijke elementen die voorhanden zijn. We zetten in eerste instantie in op remediëring.

Ik neem een aantal zaken samen, uit een opmerking van collega Parys en een vraag van collega Anaf. Wat is het risico dat er in Vlaanderen zulke dingen mogelijk zijn? Wel, u weet dat wij vanuit Vlaanderen een sterke financiering voorzien. We hebben vanaf 1 juni 2021 bijkomende middelen vanuit VIA 6 aan de woonzorgcentra gegeven om medewerkers te kunnen aanwerven. Daarenboven maken we ook de financiering van logistieke medewerkers mogelijk, gezien de moeilijke arbeidsmarkt op het vlak van zorgpersoneel. Dus wij financieren. Vroeger kon men misschien argumenten gebruiken als: 'We worden te weinig gefinancierd voor personeel en dus moeten we het met minder personeel doen.' Wel, dat is vandaag een argument dat men niet meer kan inroepen.

Collega Vandecasteele, winst maken op zorg kan inderdaad niet. Daarom financieren wij vanuit Vlaanderen die zorg via de Vlaamse sociale bescherming. Vandaar dat wij ook het systeem van dagprijscontrole hebben, en we willen dat nog verstrengen. We maken die dagprijscontroles ook publiek. We hebben dat vorige week nog gedaan. Het beeld dat wordt opgehangen dat Zorginspectie afkomt en een paar dingetjes aanvinkt, beantwoordt totaal niet aan de realiteit. Tijdens die bezoeken worden ook heel concrete tips en adviezen gegeven aan de voorzieningen om te zeggen waar de tekorten zijn, waaraan ze kunnen remediëren en welke mogelijkheden er zijn om beter te doen. De inspecties kunnen in verschillende modules verlopen. Dat kan gaan over het observeren van de toestand, het bevragen van de medewerkers en de verantwoordelijken, het vragen van inzage in documenten of het bevragen van bewoners of familieleden. Dat zijn allemaal tools die men in handen heeft. Nog eens: men doet alsof dat aanvinklijstjes zijn, maar dat beantwoordt absoluut niet aan de realiteit.

Ik wil ook aangeven dat de Woonzorglijn reageert op die klachten. Het bezoekrecht is daar een element van. We hebben duidelijke richtlijnen. Worden die door iedereen gerespecteerd? Neen. Is er daar af en toe iemand of een voorziening die dat niet doet zoals het hoort? Dat is best mogelijk. Dat ga ik ook niet ontkennen. Maar dan is het ook aan de Woonzorglijn om daarop te reageren, in dialoog te gaan en ervoor te zorgen dat daar kan worden geremedieerd.

Ik zou ook nog willen zeggen dat we in coronatijd bijkomend geïnvesteerd hebben via VIA 6. Ten tweede hebben we heel veel geld geïnvesteerd in bijkomende compensatie, mechanismes en maatregelen. We hebben ook bijkomend geïnvesteerd in beschermingsmateriaal en noem maar op. De voorbije periode is er dus, naast de structurele financiering, heel veel extra geïnvesteerd in de woonzorgcentra om toe te laten dat zij zorg dragen voor de mensen.

Collega Saeys, wat de erkenningsvoorwaarden betreft: die gelden voor alle woonzorgcentra, los van wie ze beheert. Dat is een level playing field, en zo hoort het

ook. Ik denk – maar dat heb ik al gezegd – dat het idee van sluiten een mogelijkheid is, maar het is wel 'the lender of last resort'.

En ten slotte willen we ook vanaf maart zorginspectieverslagen publiek maken in het kader van de publieke openbaarheid. Naast die inspectieverslagen willen we ook werk maken van transparantie op het vlak van de financiële en de kwaliteitsindicatoren.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik wil kort zijn.

Eén: stuur inspectie. Ik heb u daar niet bevestigend horen op antwoorden.

Twee: pak dat personeelstekort aan. De middelen voorhanden hebben is één zaak, en die zijn er inderdaad ook, maar er moet ook effectief personeel gevonden worden om die middelen in te zetten. Dat is minder duidelijk.

Drie: hervorm de inspectie, minister. Ik denk dat het goed is dat er meer naar een coachende rol wordt gekeken wanneer een woonzorgcentrum op een lijst van verhoogd toezicht staat.

Vier: financier onze woonzorgcentra op basis van kwaliteitsindicatoren zoals hygiëne, voeding enzovoort.

En vijf, minister: het is het allerlaatste wat je doet, maar sluit een woonzorgcentrum als het drie jaar onder verhoogd toezicht staat. Dat is veel te lang.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, u zegt dat u uw kop niet in het zand steekt en dat u wel controles uitvoert. Ik stel vast dat het boek dat is verschenen en dat een indrukwekkend onderzoek van 3 jaar is en 250 getuigenissen telt, getuigt van structurele problemen, waarbij er druk is vanuit het centrale hoofdkantoor van Orpea om de kostenstructuur laag te houden en het rendement hoog. Ik blijf me verbazen over het feit dat er hier weinig mensen verongelijkt zijn over het feit dat er enerzijds heel veel winst wordt gemaakt en anderzijds wordt bespaard op incontinentiemateriaal en op personeel. Dat is toch niet hoe we zorg voor onze ouderen willen zien!

Daarnaast wil ik nog ingaan op dit concrete geval. We zien dat er in Orpea Frankrijk een systeem van besparing op zorgen naar boven komt en er hier twee woonzorgcentra van Orpea onder verhoogd toezicht komen te staan. Daarbij zijn er jarenlang getuigenissen van verwaarlozing. Dat heeft Zorginspectie niet kunnen detecteren. Ik hoor via Zorginspectie maar ook via experts Ouderenzorg … Minister, Zorginspectie telt 22 vte's voor 800 woonzorgcentra, voor jeugdzorg, voor instellingen voor personen met een handicap. U moet toch ook begrijpen dat dat bijzonder pover is om echt goede controles te doen waarbij we op elk moment de kwaliteit kunnen garanderen in de instellingen. Mijn ongerustheid gaat inderdaad over het feit dat niet elke ouder familie heeft die naar de Woonzorglijn kan bellen vanwege problemen. Het gaat hier om een groep van kwetsbare ouderen die hulpbehoevend zijn en niet altijd kunnen protesteren en zelf aan de alarmbel trekken. In die zin moeten we toch zorgen voor een heel secure Zorginspectie die toch meer controles kan uitvoeren dan momenteel het geval is.

Bovendien hebben de bewoners van Park Lane en hun familie nog altijd geen reactie van de directie gekregen. Ze hebben die problemen jarenlang naar boven proberen te brengen en daarbij is er geen reactie gekomen.

De voorzitter: Collega, rondt u af?

Lise Vandecasteele (PVDA): Dat doe ik.

Wat wordt er daarvoor ondernomen?

Wat betreft het probleem van de commerciële zorginstellingen: ik denk niet dat de zorgsector een normale markt is waar we beursgenoteerde bedrijven actief moeten laten zijn. In die zin moeten we werk maken van een actieve versterking van de openbare zorg en van de non-profitsector.

De voorzitter: U zou afronden en u begint een heel nieuw onderwerp.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik wilde kort reageren op vragen van commissieleden.

De voorzitter: De slotrepliek bedraagt maar één minuut en u zit momenteel al aan drie minuten.

Lise Vandecasteele (PVDA): Dat klopt. Dan sluit ik af, voorzitter.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het onderzoeksrapport over binnenlandse adoptie van de Vlaamse Ombudsdienst
– 1513 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het vervolgrapport over binnenlandse adoptie van de Vlaamse Ombudsdienst
– 1519 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Op 26 januari 2021 publiceerde de Vlaamse Ombudsdienst het rapport 'Ontelbare jaren een kind verwachten'. Het rapport kwam er naar aanleiding van een klacht van kandidaat-adoptieouders dat hun traject voor binnenlandse adoptie onbillijk vertraagd was. Het rapport van de Ombudsdienst gaf ze ook gelijk. Hun procedure was vertraagd op twee punten: bij de betaaldatum voor de voorbereidingssessies en vanwege het instroombeheer door wissels in het traject van andere kandidaat-adoptieouders. Het rapport werd toegelicht in de commissie op 2 maart 2021.

Later werd er door de commissie een bijkomend onderzoek gevraagd bij de Vlaamse Ombudsdienst met als doel na te gaan of herstellingen voor de kandidaat-adoptieouders mogelijk zijn. Op 26 januari 2022 werd het vervolgrapport in deze commissie voorgesteld. Het antwoord was teleurstellend. Het is zo goed als onmogelijk om in herstellingen te voorzien in de huidige wachtlijst, die momenteel bestaat uit 73 kandidaten. Wel werden er enkele aanbevelingen gedaan om te voorkomen dat soortgelijke onbillijke vertragingen ook in de toekomst nog zouden optreden.

Een van de aanbevelingen waarmee het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) aan de slag zou gaan, was om te zorgen voor de invoering van een forfaitaire wachttijd. Zo zou er een vertraging van achttien maanden sinds de zomer van 2020 worden gehanteerd voor personen die hun traject wijzigen naar binnenlandse adoptie nadat ze zich oorspronkelijk kandidaat hadden gesteld voor interlandelijke adoptie

of een kind met special needs. Als zij op hun beslissing terugkwamen, behielden zij wel hun vooruitgeschoven positie op de wachtlijst. Dat achterpoortje zou dus in 2020 gesloten moeten zijn.

Onze verbazing was heel groot toen uit de toelichting van de Ombudsdienst bleek dat het VCA, dat daarop toezicht moet houden en de forfaitaire wachttijd van achttien maanden zou toepassen, niet met zekerheid kon zeggen hoe vaak het die forfaitaire vertraging had toegepast. Mogelijk drie tot vier keer, was het antwoord. Minister, het is onacceptabel dat daarop niet streng wordt toegekeken en dat de administratie die cijfers niet duidelijk bijhoudt. Zeker wanneer er wordt beslist om dat toe te passen, moet dat ook billijk en voor iedereen gebeuren en dan moet er daarover de nodige transparantie zijn.

Verder wordt ook opnieuw de vraag gesteld om een stresstest uit te voeren op het binnenlandse adoptiesysteem in het nieuwe rapport.

Bent u op de hoogte dat er onduidelijkheid is bij het VCA over hoe vaak die forfaitaire vertraging is toegepast?

Onderneemt u actie zodat die data vanaf nu minutieus worden opgevolgd en bijgehouden?

Komt er een onderzoek om na te gaan of er niemand door de mazen van het net geglipt is en alsnog heeft kunnen gebruikmaken van het achterpoortje, terwijl dat zogezegd voor iedereen gesloten was, om een gunstige plaats op de wachtlijst te behouden?

Wat vindt u van het organiseren van een stresstest voor het binnenlandse adoptiesysteem?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, het was toch wel een heel pijnlijke gedachtewisseling met de Vlaamse Ombudsdienst die ik vorige week heb meegemaakt, een van de meest pijnlijke in deze legislatuur. De ombudsdienst kwam op 26 januari in deze commissie het rapport 'Binnenlandse adoptie: de grens van het perspectief' toelichten. Zoals collega Parys al heeft gezegd, was dat het vervolg van het rapport uit 2021 onder de titel 'Ontelbare jaren een kind verwachten'. Collega's uit de commissie hadden aangedrongen op dat verder onderzoek door de Vlaamse Ombudsdienst, in de hoop dat er nog een oplossing kon worden gevonden.

Het vervolgrapport gaat diepgravender op zoek naar mogelijke herstelmaatregelen voor kandidaat-adoptanten die in het verleden onbillijk werden behandeld. De conclusie is pijnlijk duidelijk, minister: er is geen ruimte voor herstel in natura bij wijze van een algemene maatregel door de decreetgever. De fouten uit het verleden kunnen niet op een rechtszekere manier rechtgetrokken worden. De gedupeerden zullen de juridische weg moeten volgen om eventueel aanspraak te kunnen maken op een schadevergoeding. Dat is niet iets waar de kandidaat-adoptanten naar op zoek zijn en waar ze van dromen. Die schadevergoeding is een doekje voor het bloeden. Het rapport verwijst naar vertrouwen in de procedure en naar rechtszekerheid als argumenten voor de conclusie, maar we moeten heel eerlijk en transparant zijn: in het verleden werden het vertrouwen in de procedure en de rechtszekerheid van de getroffen kandidaat-adoptanten geschonden. Ik wil heel duidelijk zijn: de politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid is heel groot en ligt bij al diegenen die daarbij betrokken zijn geweest in de afgelopen jaren, dus ook bij uzelf en uw diensten en ook bij uw voorganger. Ik vind het logisch dat u straks over het verleden een duidelijke uitspraak doet.

De Vlaamse Ombudsdienst richt in het rapport de blik ook op de toekomst, los van de huidige slachtoffers, en stelt de vraag hoe we het adoptietraject nog rechtszekerder kunnen maken. In het vervolgrapport staan alvast enkele concrete aanbevelingen, die aansluiten op de reeds in 2021 geformuleerde conclusies. Ook pleit de Vlaamse Ombudsdienst naar analogie met de interlandelijke adoptie, waar we in deze commissie ook al veel over hebben gesproken, voor een stresstest om de kwetsbaarheden in de huidige procedures bloot te leggen.

Mijn fractie heeft daarover een aantal vragen.

Hoe kijkt u naar het vervolgrapport 'Binnenlandse adoptie: de grens van het perspectief' van de Vlaamse Ombudsdienst?

Op welke manier zult u met de conclusies en aanbevelingen aan de slag gaan om het adoptietraject rechtszekerder en transparanter te maken? Binnen welke termijn ziet u dat? Acht u een stresstest wenselijk?

Welke boodschap hebt u als politiek verantwoordelijke voor de gedupeerde kandidaat-adoptanten die in het verleden onbillijk werden behandeld?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik heb uit het rapport kunnen concluderen dat er geen marge is om een algemene decretale oplossing te vinden die rechtszekerheid biedt voor alle kandidaat-adoptanten.

Het rapport van de Vlaamse Ombudsdienst formuleert daarnaast een aantal mogelijke ingrepen voor de toekomst, waarmee we al aan de slag zijn gegaan en nog zullen gaan.

Adoptie betreft een complexe materie, die onderhevig is aan zowel persoonlijke als juridische factoren en die maken dat niet alle procedures gelijk kunnen lopen. Open communicatie en transparantie naar de kandidaat-adoptanten zijn daarbij uiterst belangrijk om knelpunten tijdig te ontdekken en snel in te grijpen waar nodig.

Naast mogelijke aanpassingen inzake de procedure van voorbereiding en geschiktheid is het mijn overtuiging dat dat geen soelaas zal brengen voor het meer fundamentele probleem van het spanningsveld tussen het grote aantal kandidaten en het beperkte aantal kinderen dat hier in Vlaanderen nood heeft aan een adoptie. Dat is fundamenteel waar de stresstest over gaat. Het is een broodnodige fundamentele ingreep in het systeem waarmee we al gestart zijn.

Het verder versterken van de samenwerking tussen pleegzorg en adoptie blijft voor mij een cruciaal project voor dit jaar. We hebben dat opgenomen in onze krijtlijnen voor de toekomst van interlandelijke adoptie. De doelstelling is om expertise te delen over thema's zoals matching en screening, maar ook een vlottere samenwerking tussen de diensten voor die gezinnen die zowel een adoptie- als een pleegzorgtraject doorlopen.

In het licht van dit rapport zal dat perspectief verruimd worden naar een meer doorgedreven samenwerking tussen beide werkvormen op het vlak van voorbereiding en screening, en een zo maximaal mogelijk gezamenlijk traject voor alle gezinnen die kandidaat zijn om een kind op te vangen in hun gezin. Dat moet natuurlijk altijd gebeuren vanuit de specifieke eigenheid van adoptie en pleegzorg, maar ook vanuit een gemeenschappelijkheid.

Een sterkere verbinding tussen pleegzorg en adoptie moet ertoe leiden dat meer kinderen kunnen opgroeien in een gezinscontext, onder andere door de lange wachtlijst van kandidaat-adoptanten actief te informeren en bewust te maken over

de grote groep kinderen in Vlaanderen die nood hebben aan een gezin, in de hoop daar finaal een beter evenwicht in te brengen. De eerste gesprekken met de stakeholders zijn al opgestart en kaderen ook binnen het ruimer actieplan inzake adoptie.

Zoals de Vlaamse Ombudsdienst heeft vastgesteld, is het niet mogelijk om bij decreet een rechtzetting in de persoonlijke adoptieprocedure van kandidaat-adoptanten door te voeren. Ik ben mij ervan bewust dat dat niet de uitkomst is waarop zij gehoopt hadden. Ik kan wel zeggen dat hun klacht er mede toe geleid heeft dat ik er nog meer van overtuigd ben dat we de huidige manier van werken moeten verbeteren om soortgelijke problemen in de toekomst te vermijden.

We hebben het in deze commissie al eerder gehad over de data die het VCA hanteerde. Sinds de zomer van 2020 werd de werkwijze aangepast. Het VCA kijkt consequent naar de datum waarop de kandidaat-adoptanten normaal hadden mogen doorstromen naar de voorbereiding om na te gaan of kandidaat-adoptanten zich al mogen aanmelden bij de binnenlandse adoptiedienst. Daarbovenop wordt de gemiddelde doorlooptijd van de geschiktheidsprocedure geteld. Dat is de periode vanaf het moment van de betaling voor de voorbereiding tot het behalen van het geschiktheidsvonnis. Het rapport van de Vlaamse Ombudsdienst spreekt in dat verband over een correctie van achttien maanden, maar dat gemiddelde wordt telkens geactualiseerd.

Met het invoeren van die maatregel is het niet meer mogelijk om andere kandidaat-adoptanten sneller in te halen. Die maatregel wordt immers voor elk dossier toegepast op het moment van de aanmelding bij de binnenlandse adoptiedienst.

Wanneer kandidaat-adoptanten geïnformeerd worden over de correctie die zal worden toegepast, kiezen sommigen ervoor om zich opnieuw te heroriënteren naar interlandelijke adoptie. Dat wordt niet geregistreerd, aangezien dat geen impact heeft op de wachtlijst voor binnenlandse adoptie. Ik zal aan het VCA vragen elke forfaitaire vertraging duidelijk te registreren.

Het VCA heeft naar aanleiding van het eerste rapport van de Vlaamse Ombuds-dienst al zijn werkwijze aangepast en houdt de doorlooptijden van alle kandidaat-adoptanten nauwkeurig bij. Dat helpt niet alleen om de gemiddelde wachttijden vlot te berekenen en correcties toe te passen wanneer dit nodig is, maar het moet ook volstaan om te vermijden dat er alsnog kandidaten misbruik maken van het systeem.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik weet niet goed wat te antwoorden op wat u nu net gezegd hebt. Wij gingen er allemaal van uit, en zo staat het ook in het rapport van de ombudsman, dat wanneer je gebruikmaakt van dat achterpoortje, je dan steeds dezelfde forfaitaire achttien maanden wachttijd kreeg toegepast in je plek op de wachtlijst. Dat achterpoortje betekent dat je je registreert voor interlandelijk maar dan snel switcht naar binnenlands, en wel gebruikmaakt van een snellere doorstroming. Of je zegt dat je voor een ‘special needs’-kindje wilt gaan, maar je switcht dan naar geen ‘special needs’-kindje, om gebruik te maken van een snellere doorstroming. Het is daarom ook dat er in het rapport van de ombudsman wordt gesproken over een forfaitaire wachttijd. Forfaitair betekent dat altijd hetzelfde, dus ongeacht de situatie.

En als u zegt dat het gemiddelde fluctueert, dan moet u me toch eens uitleggen hoe je, als je verschillende forfaitaire periodes van achttien maanden bij elkaar optelt, je tot een ander gemiddelde komt dan achttien. Dat kan gewoonweg niet.

Minister, wij proberen hier om enige vorm van rechtszekerheid te geven aan mensen die het nooit zullen krijgen, en die echt onrecht is aangedaan, en waarbij we zeggen dat we dat onrecht niet kunnen rechtzetten, want dan creëren we een andere rechtsonzekerheid. We zeggen wel dat we een structurele ingreep hebben gedaan, namelijk een forfaitaire toepassing van de wachttijd van achttien maanden. En nu vertelt u de commissie en dit parlement dat de wachttijd die wordt toegepast, varieert, nadat je een achterpoortje hebt gebruikt.

Nu denk ik, minister, dat iedereen in de war is, en dat iedereen zich afvraagt waarom we interlandelijke adoptie zitten te hervormen, omdat het systeem in de landen van oorsprong niet altijd perfect is. Maar zullen we eens kijken hoe ons binnenlands adoptiesysteem functioneert? Zelfs nadat wij een tekortkoming vaststellen en dat remediëren, kunnen we ten eerste niet vaststellen hoe vaak die remediëring dan effectief is toegepast door de administratie die ze moet toepassen. En het gaat dan over minder dan vijf keer, minister. Dat is nog altijd iets wat ik niet begrijp. En ten tweede antwoordt u nu dat een forfaitaire wachttijd van achttien maanden een gemiddelde heeft dat varieert. Minister, ik ben, wat dat betreft, echt helemaal in de war. En ik ben er eerlijk gezegd ook redelijk boos over.

Ten tweede zegt u dan dat we pleegzorg en adoptie nauwer bij mekaar gaan brengen. Ik heb altijd gezegd dat daar opportuniteiten zijn bij het informeren van de kandidaat-adoptieouders over de mogelijkheden van pleegzorg. Ik heb ook altijd gezegd dat dat zijn limieten heeft. Maar in de praktijk zien wij vaak dat mensen die op de twee wachtlijsten staan, geen pleegkindje krijgen toegekend omdat ze ook op de adoptiewachtlijst staan. 'Jullie zijn dus adoptief ingesteld, en wij geloven niet dat jullie de mogelijkheid hebben om voor één kind naar adoptabiliteit te streven, en voor een ander kind te streven naar een situatie waarbij je dat kind gezamenlijk met de geboorteouders opvoedt, een situatie die bovendien tijdelijk is.' Minister, ik denk dat u daar heel dringend werk van moet maken.

Een derde punt is dat we vandaag in een situatie terechtgekomen zijn waarin sommige mensen voor binnenlandse adoptie na drie à vier jaar adopteren, en sommige na twaalf à veertien jaar. We hebben gezegd dat er allemaal dingen zijn fout gelopen in die toeleidingsprocedure, en dat we gaan zorgen voor psychologische bijstand voor de wachtende kandidaat-adoptieouders. Maar wat blijkt nu uit de getuigenis die aan de grondslag ligt van heel de discussie die we hier in de commissie hebben? Dat die mensen die om die beloofde extra psychologische bijstand gevraagd hebben, die bijstand nooit hebben gekregen. Minister, mijn vraag is waar het daar fout loopt.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik deel toch wel het gevoel van verbouwereerd te zitten luisteren naar uw antwoord. Ik hoop dat u misschien de commissievergadering van vorige week hebt meegemaakt, of gevolgd vanop afstand, of dat iemand daar verslag van heeft uitgebracht. Ik denk dat we met alle collega's heel erg stil waren na dat rapport van de Vlaamse Ombudsdienst.

We stelden vast dat daar eigenlijk een aantal koppels zijn – volgens de schattingen een tiental – die hier vandaag de boodschap krijgen dat hun onrecht is aangedaan door de Vlaamse overheid, door diensten onder de bevoegdheid van de Vlaamse overheid. Dat is een fundamenteel onrecht – het gaat over een kinderwens – en wij kunnen daar niets meer aan verhelpen. Dat is eigenlijk wat daar uitgekomen is, dat is de boodschap die je krijgt. En dan komt u hier aan de ene kant droog nog eens schetsen wat de plannen zijn rond pleegzorg en adoptie. En langs de andere kant schept u nog wat verwarring over de lessen die zouden zijn getrokken uit de wantoestanden waarnaar collega Parys verwijst. U schept eigenlijk nog meer verwarring over wat nu de les is en wat de praktijk is die wordt toegepast. Ik maak

me daar ten eerste heel grote zorgen over, en ten tweede vind ik dat echt wanbeheer. Dit getuigt van een soort vervreemdheid van de realiteit, van hoe dat bij die mensen moet binnenkomen.

Ik heb ook letterlijk de vraag gesteld welke boodschap u voor de gedupeerden hebt, minister. U zegt dat u zich kunt voorstellen dat dit niet de uitslag is die ze hadden verwacht, maar dat het iets goeds zou hebben opgebracht. Dat is eigenlijk wat u zegt. Dat zijn de woorden van een empathische minister van Welzijn, die rond dit thema met die mensen in gesprek gaat. Dat ligt me toch wel zwaar op de maag.

Ik heb ook de vraag gesteld of er een stresstest moet komen, en u hebt daar half op geantwoord. U hebt vooral geschetst wat de plannen al zijn, en hoe een aantal dingen bijgestuurd zullen worden. Nu, ik zie veel elementen om wél als parlement de opdracht te geven om zo'n stresstest te doen. Ten eerste hebt u zelf de onduidelijkheid nog eens onderstreept rond dat forfait en de toepassing ervan, die wachttijd van achttien maanden. Ten tweede ontstaat er rond de matching nog zeer veel verwarring, over de manier waarop mensen dan toch sneller of minder sneller tot een match komen. En ten derde blijft er ook nog onduidelijkheid – dat is ook in andere rapporten naar boven gekomen – over een potentieel ongelijke behandeling tussen holebikoppels en heterokoppels.

Minister, dat ligt mij allemaal zeer zwaar op de maag. Wij tillen daar als fractie zeer zwaar aan. Ik vraag dus nogmaals of u bereid bent om een stresstest te laten uitvoeren om te bekijken wat ook collega Parys zegt, namelijk of we het in Vlaanderen wat betreft adoptie minstens beter doen dan wat we denken te moeten bewijzen bij interlandelijke adoptie. Houden wij hier zelf wel de rechtszekerheid en de menselijke waardigheid hoog?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, het antwoord van de Vlaamse Ombudsdienst op het bijkomend onderzoek was inderdaad heel teleurstellend. De collega's hebben hier al terechte vragen gesteld, en ik deel de verbazing over het antwoord dat u hebt gegeven. Het is jammer dat er in het verleden fouten gebeurd zijn die men niet kan herstellen. Dit voelt absoluut niet oké, niet fair, niet eerlijk aan bij de indieners van de klacht, maar ook niet bij de andere gedupeerden.

Minister, u hebt tijdens een vorige commissievergadering hieromtrent al gezegd dat er ondersteuning en begeleiding zou komen voor die kandidaten die extra lang moeten wachten door die fouten die zijn gemaakt. En de verzoekers hebben toen bij het Adoptiehuis aangegeven dat zij die ondersteuning wel fijn zouden vinden. Maar steun hebben ze tot op de dag van vandaag nog niet gekregen. Minister, waar kunnen deze mensen terecht voor psychologische ondersteuning, om met deze situatie om te gaan?

Er zijn wel degelijk fouten gebeurd, maar waar blijven de excuses vanuit het VCA, maar ook vanuit de overheid? Zij kregen al meldingen van onregelmatigheden in 2016, 2017. Ik stel me nog steeds de vraag waarom er niet vroeger werd ingegrepen.

De communicatie met de kandidaat-adoptieouders en het VCA is slecht. De indieners van de klacht krijgen gewoon geen antwoorden op hun mails, op hun vragen. Mijn vraag is hoe een adoptietraject op deze manier eerlijk en transparant kan verlopen. Transparante en correcte informatie geven is cruciaal, minister. Zult u hierover ook in gesprek gaan met de betrokken diensten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De problematiek is hier in de commissie natuurlijk al verschillende keren aan bod gekomen. We hebben allemaal nota genomen van het initiële verslag van de Ombudsdienst, en dat is hier toen ook besproken. We zitten allemaal met het gevoel, met de vraag hoe dit kan worden rechtgezet als er fouten zijn gemaakt. En we weten ook allemaal dat er in zo'n procedure heel wat verschillende stappen zijn. Dat is toch wel een moeilijkheid die we moeten onderkennen. Dat zijn stappen waarin verschillende snelheden kunnen worden genomen, die soms afhankelijk kunnen zijn van de kandidaat-adoptanten zelf, maar vaak ook afhankelijk zijn van andere diensten. Er is bijvoorbeeld de dienst Maatschappelijk Onderzoek, er zijn de jeugdrechtbanken die in de verschillende arrondissementen niet allemaal op dezelfde manier werken qua timing, en zo verder. En dat maakt het natuurlijk allemaal uitermate moeilijk, uitermate ingewikkeld.

Ik herinner me goed dat ik toen aan mevrouw D'Espallier die vraag heb gesteld: als men een onderzoek zou doen naar de manier waarop dit kan worden opgelost, of als er kan worden tegemoetgekomen aan de vraag van de mensen hier, kan men dan garanderen dat er niet mogelijk procedures komen van andere kandidaten, of dat andere kandidaten zich dan weer zouden kunnen beroepen op mogelijke fouten die er zijn gebeurd? En wat we vreesden heeft zich nu bewaarheid. Dat is verder nagegaan, en dat blijkt nu inderdaad zo te zijn. Dat is moeilijk om dat vast te stellen, maar dat maakt een herstel in natura hier natuurlijk niet meer mogelijk.

Wat we dan kunnen doen is zorgen dat we naar de toekomst toe de procedure op een betere manier stroomlijnen, en een duidelijker kader maken, zodat dat in de toekomst niet meer kan gebeuren. Dat is trouwens onze plicht als parlementsleden als we kennis nemen van deze problematiek. We moeten deze mensen ondersteunen in wat zij hebben meegemaakt. En dat is natuurlijk een vraag die nog blijft: op welke manier kunnen we daarvoor zorgen?

Wat dan de link met pleegzorg betreft: ik denk dat ik de vraag die collega Parys hier stelt, twee weken geleden in een afzonderlijke vraag om uitleg heb aangehaald. Ik denk echt dat we mogelijk moeten maken dat kandidaat-adoptanten op een gemakkelijke manier toch ook ingeschakeld kunnen worden als pleegouders, zeker voor kortdurende trajecten, terwijl daar nu toch wel een aantal drempels blijken te zijn. Die zijn niet nodig, en die maken dat mensen die geëngageerd zijn om zich ondertussen, in afwachting van een adoptie, in te zetten voor pleegzorg, dat soms niet kunnen, terwijl er zoveel pleegkinderen wachten op een geschikt pleeggezin. Ik herhaal dus mijn vraag die ik twee weken geleden heb gesteld, om dat toch zeker verder te bekijken en daar werk van te maken.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, mocht het verwarrend zijn, dan doe ik een nieuwe poging om het helder te zetten, met betrekking tot de volgorde en de achttien maanden bij wijziging naar binnenlandse adoptie vanuit interlandelijke adoptie. De bedoeling is dat, telkens wanneer de vraag zich aandient – bijvoorbeeld een kandidaat-adoptieouder die wil overstappen naar binnenlandse adoptie, of de switch wil maken naar special needs – er een berekening wordt gemaakt. Dat is recent niet meer gebeurd, vandaar die achttien maanden. Het gemiddelde biedt net rechtszekerheid omdat met alle kandidaten rekening wordt gehouden.

Met betrekking tot de toepassing van die forfaitaire wachttijd en de verwarring daarover: de forfaitaire wachttijd werd drie keer toegepast en een vierde keer gevraagd. Maar de mensen zijn niet overgestapt. Er zijn overigens nog mensen mogen overstappen, maar die wachten al lang. Ze wachten bij de interlandelijke adoptie al zo lang dat de forfaitaire wachttijd voor hen niet meer nodig was, omdat er geen voorsprong meer was. Daarom is dat misschien wat verwarrend overgekomen.

Wat de wachtlijsten pleegzorg en adoptie betreft, en de beoordeling: dat is zeker een punt dat we willen meenemen en verder uitwerken.

Dan was er ook de vraag over de psychologische bijstand. Als ik mij niet vergis is dat aan de betrokkene aangeboden, maar was dat voorstel op dat ogenblik voor hen niet aan de orde, waarschijnlijk ook gelet op de emoties op dat ogenblik. Als ik mij niet vergis hebben zij begeleiding bij het Adoptiehuis.

Wij zorgen ervoor dat mensen die overstappen van interlandelijke naar binnenlandse adoptie, een contract tekenen met het Adoptiehuis op ongeveer dezelfde termijn als de mensen die zich samen met hen hebben aangemeld voor een binnenlandse adoptie. Dat is het enige wat wij kunnen doen om geen voorkruipers te hebben. Dat is ook wat de Ombudsdienst daarover heeft gezegd.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik blijf de nadruk leggen op alle regels van transparantie, zodat niemand zich onterecht benadeeld voelt. We moeten er echt voor zorgen dat we elk soort verwarring hierin tegengaan.

Twee, het hoeft echt niet lang te duren om aan de diensten intake en matching van Pleegzorg door te geven dat er geen negatief vermoeden van adoptieve ingesteldheid mag rusten op kandidaat-adoptieouders die zich ook willen engageren voor pleegzorg. Ik weet waarover ik spreek.

Drie, wat betreft de bijstand zowel door de adoptiedienst als het VCA is de mail die aan verschillende commissieleden gestuurd is door de twee personen in kwestie, nochtans kristalhelder. Vorig jaar nog hebt u in het parlement gezegd dat er ondersteuning en begeleiding moet komen voor de kandidaten die extra lang moeten wachten door de fouten die zijn gemaakt. We hebben toen bij het Adoptie-huis aangegeven dat we die ondersteuning fijn zouden vinden. Het is frustrerend dat er niets is gedaan. Je zou denken dat een goede begeleiding van wensouders ook in het belang van het kind is.

Minister, dat blijkt helemaal anders te zijn. Ze zeggen verder dat ze vorig jaar het VCA gemaild hebben met vragen; die zijn nooit beantwoord, ook niet hun reminders. Daar is echt nog werk aan de winkel.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Voorzitter, minister, dank u voor het aanvullende antwoord, maar ook mijn vragen zijn natuurlijk niet echt beantwoord. Ik heb gevraagd naar de ongelijke behandeling tussen holebi- en heterokoppels waar nog altijd onduidelijkheid over is.

Ik heb gevraagd of we finaal naar een stresstest willen gaan. Wat is uw boodschap ten gronde tegenover de kandidaat-adoptanten die gedupeerd zijn? Ze volgen deze commissievergadering vandaag vermoedelijk, ze hebben u waarschijnlijk ook gemaild, of collega's uit uw fractie in deze commissie. Ik schrik toch wel van de manier waarop u hierop probeert te antwoorden en het een stuk probeert voor te stellen alsof alles onder controle is. Ik denk echt dat er wat meer aan de hand is.

Collega Schryvers, u zegt dat wat u gevreesd had, waarheid is geworden. Dat klopt. De vraag die we vandaag stellen is niet: 'hertover' dat verslag van de Vlaamse Ombudsdienst en los het op die manier op. Alleen, minister, verwacht ik meer van u dan gewoon akte te nemen van dat verslag en te zeggen: 'We hadden het verwacht.' Ik verwacht dat u fundamenteler aan de slag gaat, en ik zie daar momenteel geen teken van. Dat is niet alleen een aanfluiting van het verdriet van de gedupeerden van deze procedure, het is ook een heel zorgwekkend iets voor de

toekomst en de verwachting dat we nog meer koppels en mensen in dergelijke situatie dreigen terecht te laten komen.

Wij zullen ons nog bezinnen over initiatieven dienaangaande die we hier nog kunnen nemen om zo'n stresstest alsnog af te dwingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inkorting van de duur van het herstelcertificaat
– 1512 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, na afloop van het Overlegcomité van 21 januari werd mijn interesse geprikkeld door het nieuws dat de duur van het herstelcertificaat zal worden teruggebracht naar 150 dagen. Momenteel is dit certificaat 180 dagen geldig na het afleggen van een positieve PCR-test. Over die maatregel is geen verdere informatie verstrekt door u of door uw federale collega. In andere landen is zo'n certificaat veel langer geldig, soms zelfs tot 365 dagen.

Wat is de wetenschappelijke basis om het herstelcertificaat zo plotseling met een maand in te korten?

Op de website van de Vlaamse overheid staat nog steeds vermeld dat het certificaat 180 dagen geldig is, alsook dat wetenschappers het erover zijn eens dat iemand na het doormaken van een acute covidinfectie vanaf dan 180 dagen beschermd is tegen een nieuwe infectie. Waarom deze tegenstrijdige informatie met wat federaal wordt beweerd?

Bent u van mening dat er een conforme regeling over de geldigheid van herstelcertificaten in alle landen van de EU moet komen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Er is uiteraard niet één welbepaalde periode dat iedereen, na het doormaken van een SARS-CoV-2-infectie, een welbepaalde mate van bescherming heeft tegen het virus. Vooreerst is dat van persoon tot persoon verschillend en afhankelijk van de reactie van diens afweersysteem op een infectie en ook van de mate waarmee de infectie is doorgemaakt. Het gaat dus eerder om een statistische verdeling in de tijd dan om één specifiek punt in de tijd. Verder is het niveau van bescherming ook afhankelijk van de variant waarmee de persoon eerder besmet was en de nu circulerende variant. In die zin is het bepalen van een geldigheidsduur van een herstelcertificaat steeds een afweging tussen de mate van gewenste veiligheid en het populatierisico dat men wil nemen.

In die optiek raadde de Risk Assessment Group (RAG) in haar advies van 23 maart 2021 een periode van 90 dagen aan als periode waarin herinfectie onwaarschijnlijk was. Door Europa, en ook door België, werd dan evenwel gekozen voor een periode van 180 dagen.

Ondertussen is de omikronvariant volop aan het circuleren, en stelden onder andere Sheikh en collega's in Schotland vast dat het herbesmettingsniveau met omikron tien keer hoger was dan dat met delta.

In haar advies van 3 januari 2022 stelde ook de RAG dat er voldoende evidentie was om aan te nemen dat er een verminderde immuniteit is tegen omikron, vergeleken met delta, na het doormaken van een eerdere infectie. Dit concludeerde de RAG zowel vanuit epidemiologische als vanuit in-vitrostudies.

Een studie van Lechmere en collega's stelde in het Verenigd Koninkrijk vast dat de neutraliserende respons in niet-gevaccineerde personen die geïnfecteerd waren met delta, 29 keer kleiner was tegen omikron dan tegen delta. In volledig gevaccineerden was dat verschil minder uitgesproken en was het 4,5 keer kleiner. In Zuid-Afrika stelden Pulliam en collega's, zij het genuanceerd, vast dat er zich een relatief veel hoger niveau van herinfecties voordeed gedurende de golf van omikronbesmettingen dan bij de vorige golven.

Ook in Engeland merkte het UK Health Security Agency een opmerkelijke toename in herinfecties op. Van 1 november tot 18 december 2021 was 9,5 procent van de infecties, herinfecties. Een door Eggink en collega's in Nederland uitgevoerde multivariaatanalyse bracht ten slotte een gelijkaardig herinfectierisico aan het licht.

In die zin raadde de RAG aan om het herstelcertificaat te beperken tot 4 maanden, 120 dagen dus, net zoals de termijn van geldigheid van een vaccinatie zonder booster. Politiek-maatschappelijk zijn we daar deels in gevolgd, maar is ervoor gekozen om de tevoren geldende termijn toch iets minder in te korten dan geadviseerd en te beperken tot 150 dagen, maar dit enkel voor de plus 18-jarigen.

De duur van het herstelcertificaat in het kader van het Corona Safe Ticket (CST) is actueel geldig voor een periode van 180 dagen na een positieve PCR-test afgenomen in een Belgisch labo. Dit certificaat is beschikbaar vanaf de twaalfde dag na de dag van de test. Deze geldigheidsduur is vastgelegd op Europees niveau en kan en zal niet aangepast worden voor reizen naar andere landen in Europa. Ook reizigers uit het buitenland zullen België nog binnen kunnen komen op basis van de 180 dagenregel. De duur tot wanneer dit certificaat tot een 'groen scherm' kan leiden bij het scannen in het kader van het CST in België zal aangepast worden vanaf 1 maart 2022 voor de plus 18-jarigen. Dan krijgt men een 'groen scherm' in het kader van het CST in België van dag 12 na de positieve PCR en tot 150 dagen. Voor de min 18-jarigen is dit vanaf dag 12 na de positieve PCR tot 180 dagen.

Mijn antwoord op uw laatste vraag is uiteraard volmondig ja, alleen blijkt dat in de praktijk een heel erg moeilijke oefening te zijn. Dat is niet alleen zo wat dit aspect betreft, maar ook rond andere COVID-19-beleidsthema's.

Overeenstemming zoeken tussen zoveel lidstaten vergt heel wat tijd, en vaak willen landen, heel begrijpelijk, korter op de bal kunnen spelen dan Europees mogelijk is. Dat geeft uiteraard een spanningsveld.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

– Katrien Schryvers treedt als voorzitter op.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord en de verduidelijking. Er was ook even sprake van dat het maar vier maanden geldig zou zijn. Dat was federale communicatie. Dit zou vijf maanden worden. Kunt u dat nog eens bevestigen? Daar was wat onduidelijkheid over.

Wat betreft de internationale geldigheid, klopt het dat ik u goed begrepen heb? Stel, er komt een Nederlander naar hier, in Nederland is het certificaat tot op heden een jaar geldig, met een certificaat dat acht maanden oud is, wordt die geweigerd op plekken waar het CST vereist is of niet?

Omgekeerd, als een Vlaming naar Nederland gaat met een certificaat dat hier niet meer geldig is, bijvoorbeeld van zeven maanden oud, krijgt hij dan wel toegang in Nederland, waar het een jaar geldig is? Dat is een beetje onduidelijk voor mij. Kunt u daarover meer duidelijkheid verschaffen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het klopt dat het geldt voor vijf maanden.

Uw tweede vraag heb ik niet goed begrepen.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): In Nederland is het certificaat een jaar geldig. Stel u voor dat een Nederlander naar hier komt met een certificaat dat acht maanden oud is en bij ons in principe ongeldig is. Klopt het dat die wordt toegelaten op plekken waar het CST nodig is?

Minister Wouter Beke: Ik denk dat dat inderdaad klopt. Daarom zei ik dat er Europese afstemming moet zijn rond het CST, maar ook rond andere zaken zoals de vaccinatie van bepaalde groepen. De regeling is eigenlijk vrij eenvoudig. In België gelden de Belgische regels, in Nederland de Nederlandse regels.

Bart Claes (Vlaams Belang): Dank u, minister. Ik merk dat u niet helemaal zeker bent van uw antwoord. U zult dat ongetwijfeld onderzoeken. Zou dat ook betekenen – ik weet dat ik geen vraag meer mag stellen, maar toch – dat voor een Vlaming die naar het buitenland gaat, een lidstaat van de EU waar een certificaat een jaar geldig is, zijn certificaat ook een jaar geldig is, of niet?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een laagdrempelig aanspreekpunt voor administratieve begeleiding bij rouw
– 1535 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Een overlijden raakt altijd. Maar het raakt nog meer wanneer het om een onverwachts overlijden gaat of om zeer jonge mensen of kinderen. Ouders of partners voelen de wereld onder hun voeten wegschuiven en ze weten niet altijd goed waar te beginnen. Het gaat niet louter over het emotionele proces van rouw dat zich dan aandient, maar ook over alles wat plots geregeld moet worden, de administratie die moet gebeuren. Een laagdrempelig aanspreekpunt en begeleiding zouden daarbij heel welkom zijn, zeggen veel mensen die hun partner op vaak jonge leeftijd of een kind verloren hebben.

Minister, in het kader van uw actieplan 'Zorgen voor Morgen' zet u ook in op rouwverwerking en verbinding in de samenleving. Ik vraag me af in welke mate de praktische beslommeringen ook deel uitmaken van uw plan. Er is natuurlijk informatie beschikbaar op allerlei websites. Het gaat dan over de Vlaamse, de lokale en de federale overheid, maar er is de nood aan ondersteuning in de zoektocht naar wat mensen in orde moeten brengen. Een aanspreekpunt dat zeer nabij en menselijk is, zou goed kunnen helpen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het Huis van het Kind.

Minister, voor welke overheid, welke organisaties ziet u eventueel een rol weggelegd inzake de begeleiding bij een overlijden?

Is het volgens u een goede piste om de werking van het Huis van het Kind te versterken met kennis over rouwbegeleiding voor jonge ouders en partners?

Op welke manier denkt u initiatieven te kunnen nemen en af te toetsen om een aantal zaken verder uit te rollen op Vlaams niveau? Ik weet dat men ook op federaal niveau stappen tracht te zetten om mensen na het verlies van hun partner of kind beter bij te staan.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Na een overlijden is er niet enkel het eigen rouwproces of de zorg voor de kinderen, maar dienen er inderdaad op heel veel vlakken, zowel financieel als administratief, zaken afgehandeld te worden op korte termijn. Hoewel er zowel online als vanuit de hulpverlening informatie en ondersteuning geboden kan worden, ben ik het met u eens dat een proactieve en outreachende aanpak meer wenselijk is om mensen bij te staan in deze situatie en hun vlot en integraal hulp te bieden.

In het GBO-samenwerkingsverband (geïntegreerd breed onthaal) bundelen de OCMW's, de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) en de diensten maatschappelijk werk (DMW's) hiervoor de krachten. Dat gebeurt onder de regie van het lokaal bestuur. Vanuit hun eigen rol als kernpartner in een GBO-samenwerkingsverband zie ik, samen met de andere kernpartners, een belangrijke rol voor de lokale besturen weggelegd. De rol van lokale besturen inzake begeleiding bij overlijden is voor mij complementair aan het bestaande aanbod binnen Welzijn. Ik vind het belangrijk dat de werkingsprincipes van het GBO ingezet worden bij de meest kwetsbare doelgroepen, zo ook bij de doelgroep van nabestaanden van overleden personen. Actie 149 uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht, een dossier dat ik midden 2021 op de Vlaamse Regering bracht, voorziet de krijtlijnen om rond deze doelgroep pilootprojecten op te starten. Via deze pilootprojecten zal geprobeerd worden om in een aantal regio's deze groep in beeld te krijgen, te onderzoeken welke hun noden zijn en hen toe te leiden naar bijkomende en tot op heden onbenutte rechten. We willen zo deze kwetsbare doelgroep extra onder de aandacht brengen, om daarna te kijken hoe de geleerde lessen uit deze pilootprojecten toegepast kunnen worden binnen alle GBO-samenwerkingsverbanden. Momenteel is de procedure tot goedkeuring van de projectaanvraag 'nabestaanden van overleden personen' binnen de GBO-pilootprojecten nog lopende. Ik kan u nog geen resultaten van de oproep geven.

Het overlijden van een kind is het grootst denkbare verlies. Toekomstbeelden van ouders vallen weg. Hun leven is volkomen uit balans. Ze hebben behoefte aan erkenning van hun kind en van hun ouderschap en recht op ondersteuning van hun mentaal welzijn. Contacten met zowel professionals als ervaringsdeskundigen kunnen een belangrijke steun betekenen bij het rouwen en bieden ruimte om in een veilige, niet-veroordelende omgeving het verlies te ondersteunen.

Hiervoor terechtkunnen in een laagdrempelige fysieke ontmoetingsplek, zoals de Huizen van het Kind, kan bijzonder betekenisvol zijn ter ondersteuning van wie rouwt om een kind. De behoeften van gezinnen en hun naasten zijn leidend om tot gepaste ondersteuning te komen. Sommige ouders verkiezen contact met lotgenoten, al dan niet in een fysieke omgeving. Andere ouders zullen de voorkeur geven aan ondersteuning binnen de eigen directe omgeving of door professionals. Een divers aanbod laat toe om elk uniek verlies met heel eigen noden op maat te kunnen ondersteunen. Het faciliteren van diverse lokale aanbodvormen ter ondersteuning bij verlies van een kind verdient dan ook de voorkeur.

Via de website van Kind en Gezin ontsluit het agentschap Opgroeien informatie over de administratie bij verlies van een kind met naast een eigen aanbod aan informatie ook linken naar andere websites met bijhorende verdere informatie.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Dank u wel, minister. U zegt dat er nog geen goedkeuring voor die pilootprojecten is. Hebt u een idee wanneer u daarover meer zou kunnen vertellen? Kunt u misschien al een idee geven van de grote lijnen? Waarop wilt u vooral focussen? U zegt inderdaad dat contacten met zowel professionals als ervaringsdeskundigen via de Huizen van het Kind betekenisvol en ondersteunend kunnen zijn. U zegt ook dat er behoefte is aan passende ondersteuning. Mag ik daaruit begrijpen dat u vindt dat dat aanbod vandaag al aanwezig is of overweegt u om dat te versterken of hebt u misschien al beslist om dat te doen?

Ten slotte haalt u aan, ik heb dat ook gezegd, dat er veel informatie online is. Dat is zeker, alleen hoor ik van veel mensen die iemand verloren hebben dat het echt kan helpen als iemand je op dat moment die zorgen even uit handen neemt. Het gaat soms om mensen die na een beetje zoekwerk de weg wel vinden en die ook begrijpen wat ze zouden moeten doen, maar die nog volop in rouw zijn of overblijvende kinderen ondersteunen bij de rouw, daar zelf ook tijd voor nodig hebben en vaak weer aan het werk moeten om alsnog een inkomen te hebben en het gezin verder recht te houden met minder inkomen. Minister, hoort 'iemand die het je even uit de handen kan nemen' ook bij uw plan? Ziet u ook een mogelijkheid voor een pilootproject op dat vlak?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Collega Van den Bossche, dank u wel voor deze heel belangrijke vraag. Ik heb de minister in het verleden ook al vragen gesteld over hetzelfde thema. Wanneer we een naaste verliezen, worden we als mensen heel diep getroffen. En nu in tijden van corona, zeker wanneer mensen geen volwaardig afscheid hebben kunnen nemen, is dat gewoonweg verschrikkelijk. Ik heb dat binnen mijn netwerk ook zien gebeuren. Alsof dat nog niet genoeg verdriet met zich meebrengt, worden de meeste naasten van de overledene ook geconfronteerd met talrijke administratieve verplichtingen, die vaak als een groot doolhof ervaren worden en die onder tijdsdruk dienen te gebeuren en het rouwproces bemoeilijken. Hierdoor wordt het verwerkingsproces vaak naar de achtergrond verdrongen. Ik denk dat er op het niveau van het verlagen van die administratieve last nog heel wat verbetering mogelijk is.

Naast het verminderen van die administratieve rompslomp is het voorzien van voldoende rouwbegeleiding een belangrijk aspect van een meer menselijk en laagdrempelig rouwkader. Vlaanderen telt vandaag al heel wat private en publieke initiatieven, gaande van zelfhulpgroepen, lotgenotengroepen tot zeer specifieke hulpverlening door de CAW's en binnen de geestelijke gezondheidszorg (ggz). Toch denk ik dat dit bestaande aanbod vandaag nog te versnipperd en te onbekend is bij het grote publiek. Het lijkt me dan ook interessant om de samenwerking met de lokale besturen aan te gaan om het bestaand aanbod aan rouwbegeleiding verder bekend te maken. Tegelijk vraag ik me af of het huidige aanbod van rouwbegeleiding wel voldoet aan de noden van vandaag en of er geen verdere uitbreiding nodig is.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, wanneer er iemand in je omgeving overlijdt, dan brengt dat altijd heel veel verdriet met zich mee. Je moet de gelegenheid krijgen om op een goede manier te kunnen rouwen. Je moet daar ook de tijd voor krijgen. Dan is het vaak erg om vast te stellen dat daar heel veel andere beslommeringen bij komen kijken. Er zijn de voorbije periode al initiatieven

genomen, onder meer door mevrouw Lanjri, bijvoorbeeld over het verlengen van het rouwverlof en van de overgangsuitkering. Ik denk dat we ook in Vlaanderen, bijvoorbeeld met de natuurbegraafplaatsen en de mogelijkheid om een levenloos geboren kindje te begraven of te cremeren, ongeacht de duur van de zwangerschap, een aantal bijkomende mogelijkheden hebben gecreëerd voor mensen om een stukje heling te kunnen vinden. Iedereen moet het natuurlijk op zijn eigen manier kunnen doen en verwerken en we kunnen alleen maar proberen om daar zoveel mogelijk bij te ondersteunen.

Ik denk dan ook nog aan verschillende zaken, minister. U zegt dat die projecten zullen worden gerealiseerd in het geïntegreerd breed onthaal. Dat is goed, en we kunnen daar zeker ook heel veel uit leren. Het verminderen van de administratieve lasten, zoals collega Verheyen zegt, is er zeker ook eentje van.

Een andere vraag die we al meermaals hoorden, ook van nabestaanden, is een wegwijzer doorheen de administratieve verplichtingen die men moet uitvoeren en de rechten die men heeft. Dan was er altijd de vraag naar één website, één punt waar alle informatie heel overzichtelijk en duidelijk wordt gebundeld. Niet iedereen heeft nood aan die echte begeleiding, maar iedereen heeft wel nood aan informatie. Vorig jaar is dat in deze commissie ook al eens ter sprake geweest, en toen hebt u ook verwezen naar die pilootprojecten-GBO. Is het dan de bedoeling dat daar dan ook die informatie ter beschikking wordt gesteld? Want dan moeten we de mensen daar al naartoe leiden. Naast die pilootprojecten kunnen we toch ook vanuit Vlaanderen één website, één plek voorzien waar men alle informatie kan vinden, heel laagdrempelig en gemakkelijk verwoord, met links naar verdere begeleiding of hulpverlening indien nodig. Is het ook de bedoeling om daar werk van te maken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wat die projecten betreft, komt de goedkeuring eraan. Collega Van den Bossche, concreet gaat het over samenwerkingsverbanden met het geïntegreerd breed onthaal voor een periode van drie jaar. Ik denk, maar ik ben niet helemaal zeker, dat dit tegen 1 maart zou moeten kunnen opstarten.

Collega Verheyen, het huidige aanbod van rouwbegeleiding kan dankzij die projecten van het GBO ook toegankelijker worden gemaakt. Daarbij kunnen mensen worden ondersteund bij heel wat beslommeringen waarmee ze te maken krijgen en die tijdens het rouwproces mee in beeld komen. Hierop kan men dan dankzij de partners van het GBO ook inspelen.

Collega Schryvers, die website hebben we. Ik heb daar in mijn antwoord ook naar verwezen. Maar voor velen is die website misschien te moeilijk. Dat heeft ook een beetje te maken met de situatie waarin men zich op dat moment bevindt. Ik denk dat het belangrijk is om na te gaan welke verbeteringen mogelijk zijn aan die website, in hoeverre mensen die website al dan niet kennen en bruikbaar vinden en hoe we die performanter kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, ik heb geen bijkomende vragen. Ik denk dat ik heel graag van dichtbij opvolg wat de samenwerking met het GBO voor de mensen in de praktijk kan betekenen. Ik hoop dat het ervoor kan zorgen dat men ruimte en tijd kan nemen om te rouwen en men zich iets minder zorgen zal moeten maken over de administratieve kant, die er helaas ook bij komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de behoefte aan extra sensibilisering, preventie en hulpverlening voor gokkers
– 1565 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, het aantal voetbalclubs dat wordt gesponsord door een gokkantoor is al enige tijd niet meer op één hand te tellen. Sportverslaggeving wordt regelmatig voorafgegaan door gokreclame. Sportjournalisten en ex-voetballers treden soms op als analist voor gokkantoren. De normalisering van sportgokken is de laatste jaren aan een bijzondere opmars bezig, en meerdere critici hebben zich daar al zorgen over gemaakt.

Met de verkoop van winkelnetwerk Ubiway Retail van bpost aan het gokbedrijf Golden Palace dreigt opnieuw een stap te worden gezet in het verlagen van de drempels voor gokken. Meer nog, dat is exact de reden waarom dat bedrijf een bod heeft gedaan op die krantenwinkels. Ze zeggen dat ze niet geïnteresseerd zijn in kranten of tijdschriften, ze willen gokken dichter bij de mensen brengen. Experten waarschuwen nu al voor de risico's die deze verkoop met zich meebrengt.

Vandaag lopen al 400.000 Belgen een ernstig risico op gokverslaving. Er zouden aantal federale initiatieven komen inzake gokwetgeving, wat belangrijk is. Vlaanderen zou kunnen inzetten op sensibiliseren voor de risico's van gokken.

Minister, hoe kijkt u vanuit uw bevoegdheden preventie, Welzijn en Armoedebestrijding naar de huidige maatschappelijke evoluties inzake gokken?

Welke acties plant u om de gevaren van gokken beter onder de aandacht te brengen?

Zult u in overleg treden met experten en ervaringsdeskundigen om het preventiebeleid hierrond te versterken?

Op welke manier kan de hulpverlening bij gokverslaving vanuit Vlaanderen nog worden versterkt?

Zult u in overleg treden met de bevoegde federale collega's, minister De Sutter en minister Van Quickenborne, zodat het federaal regelgevend kader en het Vlaams preventief en hulpverlenend kader elkaar kunnen versterken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik beschouw gokverslaving als een belangrijk maatschappelijk probleem, waar ik ook vanuit mijn bevoegdheid op inzet. Zo heeft de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) al sinds 2016 het beleidsthema gokken als een onderdeel van de beheersovereenkomst binnen het preventieve gezondheidsbeleid.

VAD stemt af met experten ter zake zoals professor Frieda Matthys, dokter Hendrik Peuskens en verslavingsexpert Paul Van Deun. Er zijn ook goede contacten met ervaringsdeskundigen, zoals Arne Nilis. Daarnaast is er een structurele samenwerking tussen VAD en de verslavingszorg, waarbij in het bijzonder zorGGroep Zin een jarenlange ervaring heeft in het werken met gokverslaving. VAD zit ook op structurele wijze samen met preventiewerkers, hulpverleners en welzijnswerkers rond gokpreventie. Voor specifieke sectoren wordt er steeds met de koepels of

federaties samengewerkt. Voor sportweddenschappen is er een goede samenwerking met Sport Vlaanderen en met de sportfederaties, maar ook met onderzoekers van de UGent, de vakgroep bewegings- en sportwetenschappen. Daarnaast werkt VAD ook samen met de Kansspelcommissie, voor de opdracht die deze laatste heeft inzake de bescherming van de speler.

Er zijn rond het thema gokken al verschillende methodieken ontwikkeld binnen de beheersovereenkomst met VAD.

Omdat uit onderzoek bleek dat risicovol gokken vaker voorkomt in sportclubs, werkt VAD samen met sportfederaties en sportkoepels om een sensibiliseringscampagne rond gokken in de sportclubs op te starten. Die campagne is gepland in 2022. Ze richt zich ten eerste naar sporters zelf, om hen te laten reflecteren over hoe om te gaan met gokken en sportweddenschappen in het bijzonder, en de risico's verbonden aan gokken. Daarnaast richt VAD zich ook naar sportclubbestuurders, want zij kunnen verandering brengen in hoe de club omgaat met gokken en zo een veiligere omgeving creëren voor sporters en supporters.

Een tweede belangrijke partner voor gokpreventie zijn de lokale besturen. Vanuit de wetgeving zijn lokale besturen bevoegd om convenanten af te sluiten met de gokinstellingen in hun gemeenten, kunnen ze uitbatingsvoorwaarden vastleggen en oefenen ze mee controle uit op de naleving van de wet. Maar ook OCMW's bijvoorbeeld worden geconfronteerd met schuldenproblematiek als gevolg van overmatig gokken.

In afstemming met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de Kansspelcommissie en de preventiewerkers heeft VAD een praktische leidraad voor een lokaal gokbeleid ontwikkeld om tegemoet te komen aan vragen van steden en gemeenten hierover. De leidraad geeft concrete tips en adviezen over hoe ze een preventiebeleid kunnen voeren rond het fenomeen gokken op hun grondgebied.

Aanvullend op deze leidraad zal VAD in 2022 concrete materialen ontwikkelen, die steden en gemeenten kunnen gebruiken ter ondersteuning van hun gokbeleid. We denken aan bijvoorbeeld een sticker met betrekking tot de leeftijdsgrens voor gokken en een bijhorende flyer met extra info voor dagbladhandels en wedkantoren.

Ook vroeginterventie is een belangrijke pijler van een preventiebeleid. Gokproblemen hangen vaak samen met financiële problemen, intrafamiliaal geweld, middelengebruik, angst en depressieve klachten. Eerstelijnswerkers vangen deze signalen op en maken zich vaak zorgen om het gokgedrag van hun cliënt, maar missen een screeningsinstrument om hiermee aan de slag te gaan. Om een mogelijke gokstoornis bij een cliënt zo vroeg mogelijk op te sporen, is een gevalideerde vragenlijst het beste hulpmiddel. VAD vertaalde een internationaal gevalideerd kort screeningsinstrument, dat nu bruikbaar is voor artsen, hulpverleners in de geestelijke gezondheidszorg en welzijnswerkers.

Voor jongeren werd een educatief pakket 'You bet!' ontwikkeld, waarmee op scholen bij 14-tot-18-jarigen kan worden gewerkt rond de risico's van gokken

Voor het brede publiek is De Druglijn het aanspreekpunt voor gokproblematiek. De Druglijn biedt een zelftest aan voor wie vragen heeft over zijn gokgedrag en heel wat laagdrempelige info. De Druglijn is ook bereikbaar via telefoon, chat en mail.

Een laagdrempelige stap naar de hulpverlening is https://gokhulp.be/,waar mensen een onlinebegeleiding kunnen volgen voor gokproblemen.

Daarnaast werk ik ook mee aan het interfederaal beleidsplan rond gokken, waartoe de verschillende ministers die betrokken zijn bij de Algemene Cel Drugsbeleid, in

2021 overeenkwamen. In de werkgroep gokken van de Algemene Cel Drugsbeleid werden al verschillende experten gehoord om mogelijke maatregelen rond preventie, hulpverlening en het regelgevend kader voor te stellen.

Om effectief te werken aan preventie is het nodig om in te zetten op een beleidsmatige aanpak, waarbij niet alleen wordt ingezet op educatie maar zeker ook op afspraken en regels, omgevingsinterventies en zorg en begeleiding. Een effectief gokpreventiebeleid heeft een beschermend wetgevend kader nodig. Mensen moeten hun spelplezier zelf kunnen invullen, maar dat moet kunnen binnen een bepaalde beschermende context.

Het is dan ook belangrijk dat de beschikbaarheid van gokken wordt gereduceerd. Daarvoor stellen experten verschillende maatregelen voor: beperkte openingsuren, toegangscontrole, toegang verboden voor jongeren onder 21 jaar, een verbod op gokreclame en het beperken van het aantal gokgelegenheden. Het nieuws dat het staatsbedrijf bpost zijn krantenwinkels verkoopt aan een gokaanbieder, gaat volledig in tegen de doelstelling van de overheid om de speler te beschermen. Onze federale collega's zijn in bespreking om de reglementering van krantenwinkels te herzien.

Mensen met gokproblemen kunnen terecht bij verschillende vormen van hulpverlening, afhankelijk van concrete situaties en ondersteuningsnood. Ik wil dit aanbod blijvend ondersteunen en de onderlinge samenwerking en afstemming verder bevorderen.

Telefonisch en chathulp kan via SOS Spelen, De Druglijn, Tele-Onthaal of JAC online voor jongeren.

De Vlaamse Overheid investeert verder in onlinehulpverlening. De website https://gokhulp.be/ met informatie, zelftest, onlinezelfhulp en onlinebegeleidingen wordt gecontinueerd.

Bij een aantal diensten zoals de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), de jongerenadviescentra en de OCMW's kunnen mensen terecht voor een eerste opvang en ondersteuning.

Wanneer meer gespecialiseerde hulpverlening nodig wordt, bieden de privépraktijken van psychiaters, psychologen en psychotherapeuten een aanbod. Verschillende therapeuten zijn ook vertrouwd met gokproblemen.

Hulp voor verslaving maakt ook deel uit van het aanbod van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's). Sommige centra beschikken over een verslavingszorgteam en omvatten ook specifieke expertise met betrekking tot gokverslaving. Dergelijke teams zijn verspreid in heel Vlaanderen aanwezig.

Indien residentiële opvang aangewezen is, kunnen mensen ook terecht in de psychiatrische afdelingen van de algemene ziekenhuizen en in de psychiatrische ziekenhuizen.

Om gemakkelijk en vlot een weg te vinden in het hulpverleningslandschap, kunnen mensen ook terecht bij De Druglijn, waar samen met de zorgvrager een inschatting gemaakt wordt van de hulpvraag en het aanbod, of via de verwijsgids van VAD.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Dank u, minister, om ook te benadrukken dat ook u het een jammerlijke evolutie lijkt te vinden dat gokken dichterbij wordt gebracht, in treinstations, winkelstraten, shoppingcentra, zelfs tot in ziekenhuizen, en dat die krantenwinkels op die manier worden verkocht.

U hebt een aantal initiatieven genoemd die al bestonden of al in de maak waren. U hebt verwezen naar wat de federale overheid kan doen. Ik heb zelf hoge verwachtingen op dat vlak. Zij moeten dit ook in handen nemen. Maar misschien heb ik nog de vraag naar de fora waar de experten elkaar ontmoeten en waar de campagnes worden uitgetekend op Vlaams niveau. Bent u bereid om hun te vragen of Vlaanderen, zeer specifiek en toegespitst op de laagdrempelige opties in krantenwinkels, eventueel iets extra's kan doen, iets preventiefs? Mogelijk hebben zij daar ook een aantal adviezen over. Natuurlijk zullen die niet kant-en-klaar zijn, want dit was een bijzonder onverwachte wending, vind ik zelf. Ik denk dat velen geschrokken zijn van deze verkoop. Maar bent u bereid om eventueel te laten nagaan of men specifieke adviezen heeft voor deze potentiële risico's? Indien ja, zou u daar dan mee aan de slag willen gaan?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Dank u wel, collega Van den Bossche, om het hier op de agenda te brengen. Het is inderdaad zeer terecht. Ook federaal delen wij die verontwaardiging – jullie weten dat – over wat daar lijkt te gaan gebeuren. We denken ook dat het aan ons is om te proberen dat alsnog tegen te houden, goed beseffend dat dit eigenlijk een stuk het resultaat is van een liberalisering van de post, waardoor je een autonoom overheidsbedrijf krijgt waar je blijkbaar nog zeer weinig aan te zeggen hebt. Nadien kennisnemend van de beslissingen moet er toch ook fundamenteel eens nagedacht worden of we als politiek wel willen dat autonome overheidsbedrijven die vrijheidsgraad krijgen in hun handelen.

Ten tweede, minister, apprecieer ik uw antwoord wel. Er is een heel brede aanpak. Ik maak mij nog over één ding zorgen – u weet dat. Ik heb eerder al een aantal keer de wachttijden opgevraagd voor specifieke verslavingshulp, en die zijn natuurlijk altijd wel zeer lang. Dat betekent dat mensen die eindelijk de drempel over gaan om hulp te zoeken, vaak vier tot zes maanden moeten wachten in bepaalde situaties en in bepaalde regio's. Dat kan natuurlijk niet zijn. Op het moment dat er echt een groot probleem is, denk ik dat we daarmee aan de slag moeten.

Een derde punt is eerder een bredere opmerking. Misschien is het ook weleens tijd dat we samen, collectief, het debat voeren over de Nationale Loterij en de toekomst daarrond. Zij spelen natuurlijk een specifieke rol en reiken ook een aantal specifieke gokproducten aan, maar het is toch wel bijzonder dat we het als overheid nog altijd relevant vinden dat we dat zelf mee organiseren, een dergelijk gokaanbod. Je kunt je daar toch ook vragen bij stellen; daarom dat als laatste insteek.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Over de Nationale Loterij kan zeker een debat gevoerd worden, maar daar zijn wij niet voor bevoegd, zoals u weet.

Mevrouw Van den Bossche, er is overleg, er zijn interkabinettenwerkgroepen (IKW's), ook met de federale collega's, ook met collega Van Quickenborne, waarbij een aantal elementen naar voren gekomen zijn en verder besproken worden. Als daar ook vanuit onze kant concrete initiatieven uit voort moeten komen, zullen we dat zeker overwegen.

De Druglijn zal ook proberen toe te leiden naar bijvoorbeeld ambulante trajecten of crisishulp wanneer dat noodzakelijk is.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Misschien tot slot: ik ben blij dat u daarbij betrokken wordt in die IKW's. Maar ik wil even mijn oproep herhalen om daar onze

experten, onder andere van VAD en andere onder leiding van professor Matthys, misschien toch eens te laten nadenken of wij hier kort op de bal kunnen spelen of iets heel specifieks kunnen doen over die vorm van gokken die in die kranten-winkels aangeboden zou kunnen worden. Mij lijkt het zinvol dat we daar op tijd over nadenken. Wat kunnen wij daarvoor in stelling brengen, boven op de initiatieven op politiek niveau, die ik zeker verwelkom? Maar ik herhaal toch nog even mijn pleidooi om dat te doen. Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.